

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
Τμήμα: ΜΟΥΣΕΙΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπεύθυνοι καθηγητές
Δ. Δεληγιάννης
Α. Μαγουλιώτης

Επιμέλεια
Ν.Αλιμπέρτης

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Μουσειολογική προσέγγιση του Μουσείου στον Πύργο της
Ουρανούπολης

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2003-04

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 7700/1
Ημερ. Εισ.: 10-11-2009
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΠΣΕ - ΜΕ
2004
ΑΛΙ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Κεφάλαιο	1 σελιδ.	1-3	Εισαγωγή
Κεφάλαιο	2 σελιδ.	4-5	Ιστορικό θέση
Κεφάλαιο	3 σελιδ	6-7	Οικοδομικές Φάσεις
Κεφάλαιο	4 σελιδ	8	Αρχιτεκ.Αποκατάσταση
Κεφάλαιο	5 σελιδ	9-16	Τα αντικείμενα του Μουσείου
Κεφάλαιο	6 σελιδ.	17-26	Μουσειολογική & Μουσειογραφική Μελέτη
Κεφάλαιο	7 σελιδ.	27-30	Βιβλιογραφία
Κεφάλαιο	8 σελιδ	31-37	Σημειώσεις

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Φωτογραφίες – Εικόνες – Σχέδια

Κεφάλαιο (Φ) αναστήλωσης Αποκατάσταση

ΦΑ	Είσοδος Πύργου	σελ. 1
ΦΒ	Χώρος ισογείου	σελ. 2
ΦΓ	Χώρος ισογείου	σελ. 3
ΦΔ	Φούρνος	σελ. 4

Κεφάλαιο (Φ) Τεκμηρίωσης

Φ1	Περικεφαλαία	σελ. 1-3	Τεκμηρίωση

Φ2	Αργυρος Σταυρός	σελ. 1-3	Τεκμηρίωση
Φ3	Σφραγίδα	σελ. 1	Τεκμηρίωση
Φ4	Δακτυλίδι	σελ. 1	Τεκμηρίωση
Φ5	Αγγείο	σελ. 1-2	Τεκμηρίωση
Φ6	Κεραμική Κανάτα	σελ. 1-2	Τεκμηρίωση
Φ7	Δακτυλίδι	σελ. 13	Τεκμηρίωση
Φ8	Αβαφες Αγγείο		

Κεφάλαιο, Τρισδιάστατων Εικόνων

Εικόνες Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η,

Κεφάλαιο Σχεδίων

ΣΧΕΔ.	1	ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ ΠΥΡΓΟΥ
ΣΧΕΔ.	2	ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ ΠΥΡΓΟΥ
ΣΧΕΔ.	3	ΤΟΜΗ Α - Α'
ΣΧΕΔ.	4	ΤΟΜΗ Ε - Ε'
ΣΧΕΔ.	5	ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ
ΣΧΕΔ.	6	ΧΡΙΣΤ. ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΒΙΤΡΙΝΕΣ
ΣΧΕΔ.	7	ΠΡΟΧΡ. ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΒΙΤΡΙΝΕΣ
ΣΧΕΔ.	8	ΒΙΤΡΙΝΕΣ ΓΕΝΙΚΑ
ΣΧΕΔ.	9	ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ

Εισαγωγή

Η δημιουργία ενός μουσείου αποτελεί χωρίς αμφιβολία, μία μοναδική και γοητευτική εμπειρία. Η δημιουργία ενός μουσείου σ' ένα ιστορικό κτίριο μέσω αλλαγής της χρήσης του, το οποίο να αποτελεί ταυτόχρονα χώρο γνώσης, διαπαιδαγώγησης, μελέτης, έμπνευσης, τέρψης και αναψυχής, αποτελεί ένα διαρκές στοίχημα και απαιτεί συνεχή προσπάθεια και δημιουργική εργασία.

Αυτό συνιστά και την προωθητική πρόκληση για ένα σύγχρονο Μουσείο. Ιδιαίτερα, όταν αυτό βρίσκεται στην περιφέρεια¹, μακριά από μεγάλα αστικά κέντρα, που μπορούν να προσφέρουν μία κρίσιμη, για την επιβίωση του Μουσείου, μάζα επισκεπτών.

Ο διαρκής και δύσκολος στην επίτευξη του στόχος στην περίπτωση του Μουσείου της Ουρανούπολης παραμένει ένα περιφερειακό μουσείο που δε θα βρίσκεται στο περιθώριο αλλά μέσα από πολιτιστικές, επιστημονικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες θα είναι στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της τοπικής κοινωνίας και ιδιαίτερα των νέων. Και τελικά μέσα απ' αυτή να μπορεί να απευθύνεται σε όλη την ελληνική κοινωνία και γιατί όχι σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Στην προσπάθεια διάσωσης ενός ιστορικού κτιρίου ή συνόλου μέσω αλλαγής της χρήσης του προκύπτουν

προβληματισμοί και διλήμματα που αφορούν στην τυπολογία και μορφολογία, που συνιστούν και την ιστορική αξία του ως δημιουργήματος αυτού καθ'αυτού. Η διάσωση της αρχιτεκτονικής του μορφολογίας μπορεί να θεωρηθεί ως μία μέθοδος συνολικής διάσωσης αρκετά πιο πλήρης συγκρινόμενη με τη μέθοδο αποκατάστασης, συντήρησης ή ανάδειξης της αρχιτεκτονικής μορφής που κυριαρχεί μέχρι τις μέρες μας². Όταν συμβαίνει αυτό, το τελικό αποτέλεσμα είναι η δημιουργία ενός σύνθετου εσωτερικού περιβάλλοντος που υπηρετεί τις λειτουργικές απαιτήσεις του παρόντος και, ενδεχομένως, του μέλλοντος και ταυτόχρονα μεταφέρει όλο το πολύτιμο υλικό της πολιτισμικής συνέχειας ή του συμβολισμού για τις κοινωνικές ομάδες που χρησιμοποίησαν και αυτές που χρησιμοποιούν το κτίριο.

Μετά την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας είμαι υποχρεωμένος να ευχαριστήσω:

- Τον καθηγητή μου Δ. Δεληγιάννη για την αμέριστη συμπαράσταση και τη σωστή καθοδήγηση του.
- Τον Προϊστάμενο μου Dr. Ι. Ταβλάκη , Διευθυντή της 10^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, για την αμέριστη συμπαράσταση και ενθάρρυνση σε όλη την διάρκεια των σπουδών μου και για την άδεια ώστε να χρησιμοποιήσω υλικό από την υπηρεσία μου.
- Τον αρχιτέκτονα Π. Θεοχαρίδη για τα τρισδιάστατα σχέδια της έκθεσης.
- Την αρχαιολόγο-μουσειολόγο κ. Αρχοντία Πολυζούδη για την πολύτιμη συνεργασία που είχαμε, αλλά και την βοήθεια της ώστε να ολοκληρωθεί αυτή η Μουσειολογική Προσέγγιση, του Μουσείου του Πύργου της Ουρανούπολης.

Ιστορικό – Θέση

Ο οικισμός της Ουρανούπολης δημιουργήθηκε μετά το 1922, με την εγκατάσταση προσφύγων από περιοχές της Προποντίδας και της Μ. Ασίας. Αναπτύχθηκε γύρω από τις κτιριακές εγκαταστάσεις του μετοχίου Μονής Βατοπεδίου με το όνομα Προσφόρι³. Το μικρό παραθαλάσσιο οχυρό συγκρότημα, που σώζεται σήμερα στην πλατεία της Ουρανούπολης, ήταν το κέντρο του μετοχιακού συγκροτήματος. Αποτελείται από έναν ισχυρό μεσαιωνικό πύργο με προσκολλημένο μικρό οχυρό περίβολο (μπαρμπακά)⁴ και εξωτερική αυλή που καταλήγει στα δυτικά σ' ένα τριώροφο κτίριο κτίσμα, όπου στεγάζεται μικρός αρσανάς. Από τις υπόλοιπες εγκαταστάσεις του μετοχίου ελάχιστα κτίσματα διατηρήθηκαν μέσα στον οικισμό, καθώς οι περισσότερες έχουν κατεδαφιστεί και μας είναι γνωστές από παλιές φωτογραφίες⁵. Τα κεντρικά κτίρια του μετοχίου, αντίθετα, διατηρήθηκαν και έγιναν ευρύτερα γνωστά στη διάρκεια του 20^{ου} αι., καθώς εγκαταστάθηκε για πολλές δεκαετίες το ζεύγος Sidney και Joyce Loch⁶.

Ο πύργος του Προσφορίου είναι ένας από τους μεγαλύτερους και καλύτερα σωζόμενους μετοχιακούς Πύργους της Χαλκιδικής.

Στα μέσα του 19^{ου} αι.⁸, μετά την καταστροφή του 1821, το συγκρότημα δέχτηκε μία σειρά από επεμβάσεις που έδωσαν και τη σημερινή του μορφή. Σύμφωνα με τις έρευνες όλο το εσωτερικό του πύργου είχε κατασκευαστεί τότε από ξύλο και η στέγη του, καθώς και το ξυλόπηκτο εσωτερικό οίκημα του μπαρμπακά μαζί με το άνω μέρος των εξωτερικών λιθοδομών του. Δύο επιγραφές χρονολογούν τις εργασίες στον Πύργο στα 1862 και στον μπαρμπακά λίγα χρόνια νωρίτερα.

Οικοδομικές φάσεις

Δύο είναι οι οικοδομικές φάσεις του πύργου, πριν από τη γενική επισκευή των μέσων του 19^{ου} αι.

Σύμφωνα με τις έρευνες, το κάτω μέρος του κτιρίου ανήκει στη βυζαντινή περίοδο και πιθανότατα χρονολογείται πριν από τα μέσα του 14^{ου} αι. (πριν το 1344) σύμφωνα με έγγραφο της εποχής (τον Μάιο του 1379 εγκαταστάθηκε προσωρινά σε αυτό ο δεσπότης της Θεσσαλονίκης, Ι. Παλαιολόγος, όπου τον επισκέφθηκαν οι αγιορείτες και από τον πύργο εξέδωσε ευεργετικά έγγραφα υπέρ του Αγίου Όρους)⁷.

Η δεύτερη οικοδομική φάση, που περιλαμβάνει το άνω μέρος του κτιρίου χρονολογείται πιθανόν στην πρώιμη τουρκοκρατία μετά τον ισχυρό σεισμό του 1585, ο οποίος ευθύνεται για μεγάλες καταστροφές που έγιναν τότε στην περιοχή. Εκείνη την περίοδο ο πύργος πρέπει να ήταν ψηλότερος κατά έναν τουλάχιστον όροφο, από τον οποίο θα λειτουργούσαν οι καταχύστρες, που σώζονται σήμερα στην κορυφή του μισές και αχρηστευμένες. Στην ίδια χρονική περίοδο φαίνεται ότι χρονολογείται και το τείχος του μικρού περιβόλου έξω από τον πύργο, ο μπαρμπακάς, ενώ το οίκημα του είναι έργο του 19^{ου} αι.⁸.

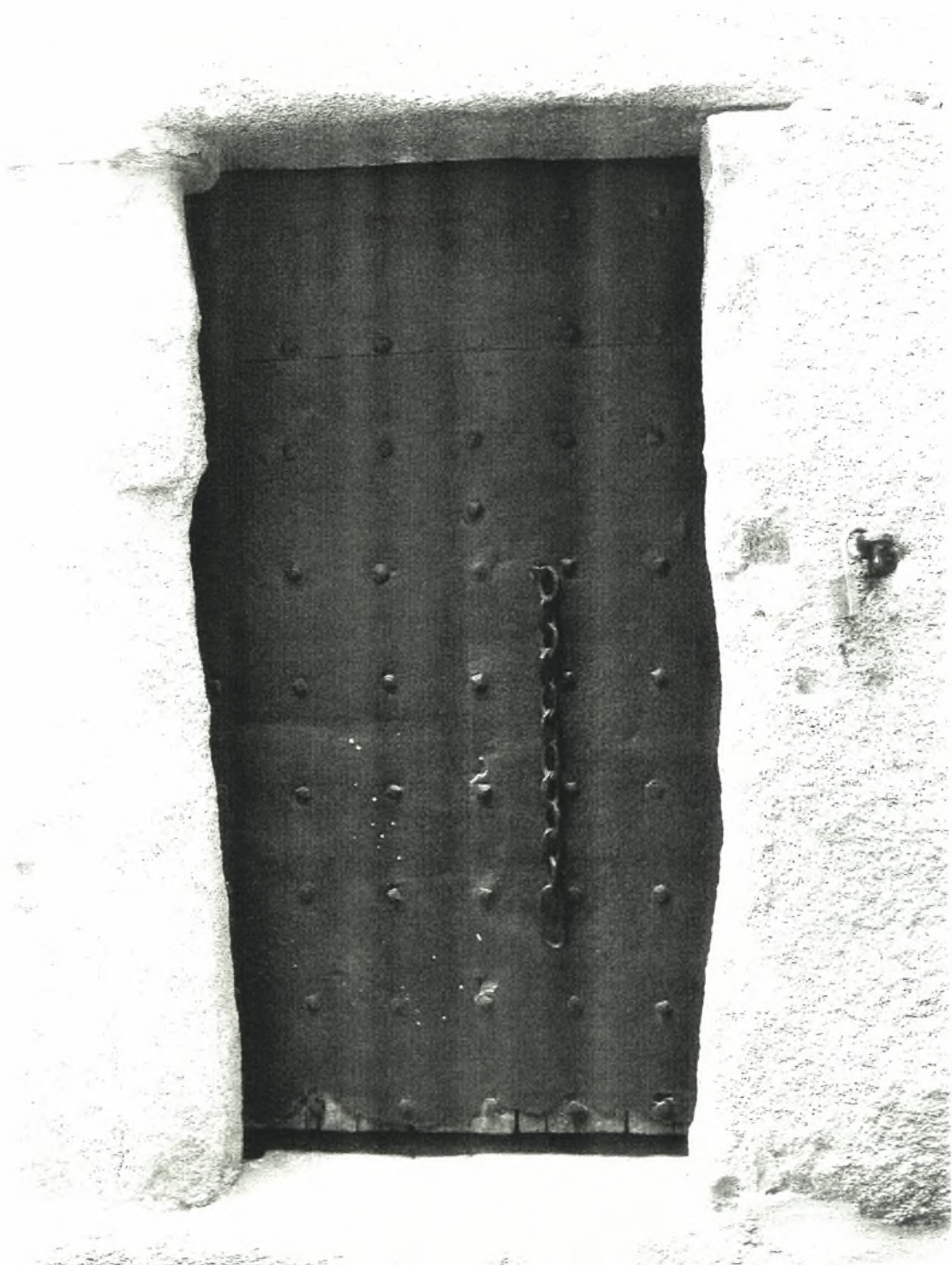
Οι χαμηλότεροι όροφοι του πύργου, το ισόγειο και το υπόγειο, ήσαν διαμορφωμένοι ως αποθηκευτικοί χώροι. Ως κατοικίες χρησιμοποιούνται δωμάτια του τρίτου και του τέταρτου ορόφου του πύργου. Σ' αυτούς τους χώρους αντιστοιχούν οι εξώστες, στον τέταρτο όροφο βρίσκεται και το παρεκκλήσιο του πύργου. Το υπόγειο του μπαρμπακά ήταν αποθηκευτικός χώρος, όπως και το τμήμα του ισογείου. Στο ισόγειο ήταν το μαγειρείο. Εκεί βρισκόταν ο μαγάλος φούρνος, ο οποίος εξείχε από την ευθεία του περιβόλου, του οποίου διακρίνονταν, εξωτερικώς, τα ίχνη μόνον.

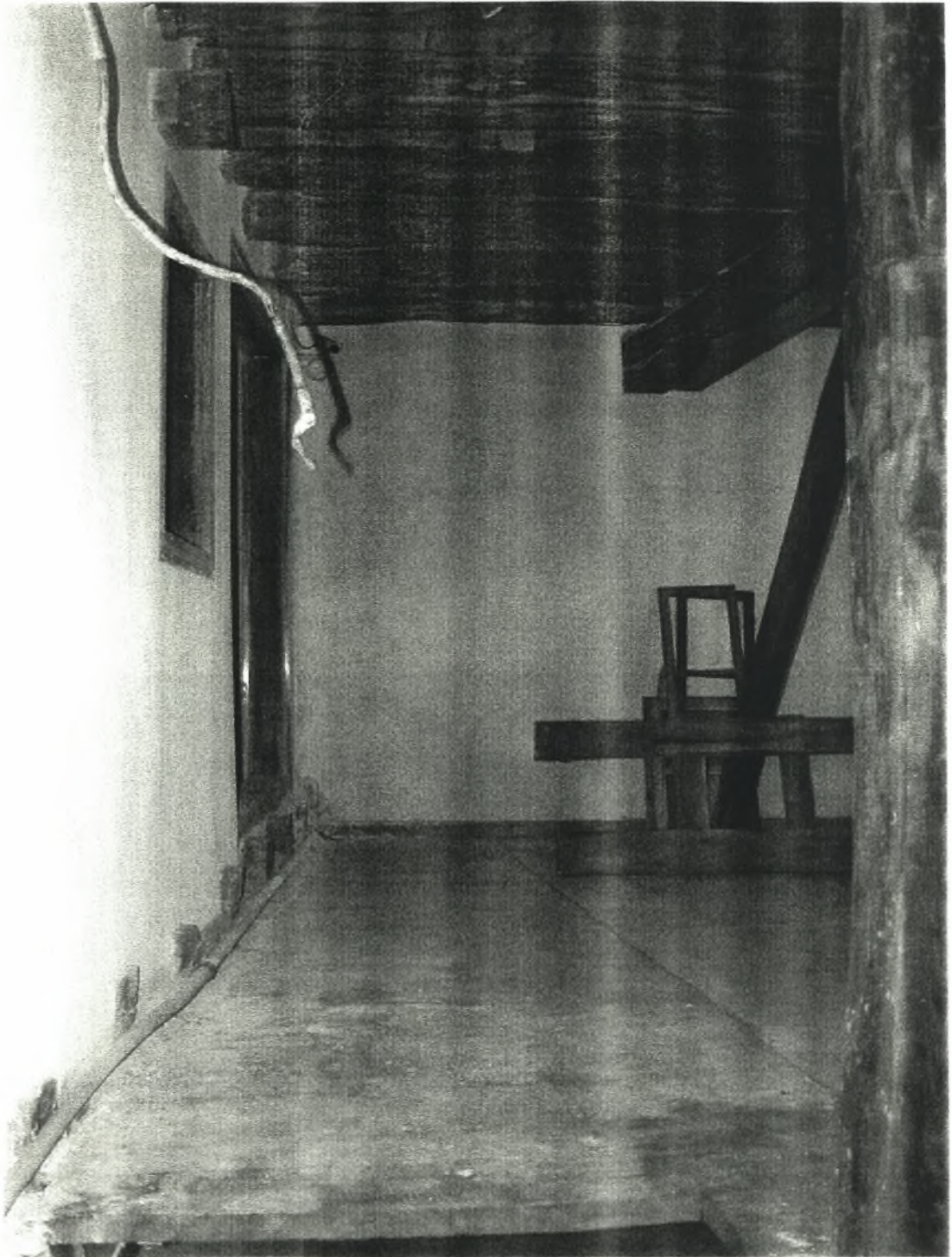
Τα δωμάτια του ορόφου του μπαρμπακά χρησιμοποιούνταν ως κατοικία. Ο αρσανάς και ο αντίστοιχος που βρίσκεται στην Αμουλιανή (κτίσμα, επίσης, της Μονής Βατοπεδίου) αποτελούν τα μοναδικά δείγματα μετοχιακών κτισμάτων του είδους, εκτός Αγίου Όρους. Αποτελείται από το ισόγειο (ημιυπόγειο σήμερα), που χρησίμευε ως νεωλκείον, το αποθηκευτικό ισόγειο και το ανώγειο – χώρο κατοικίας.

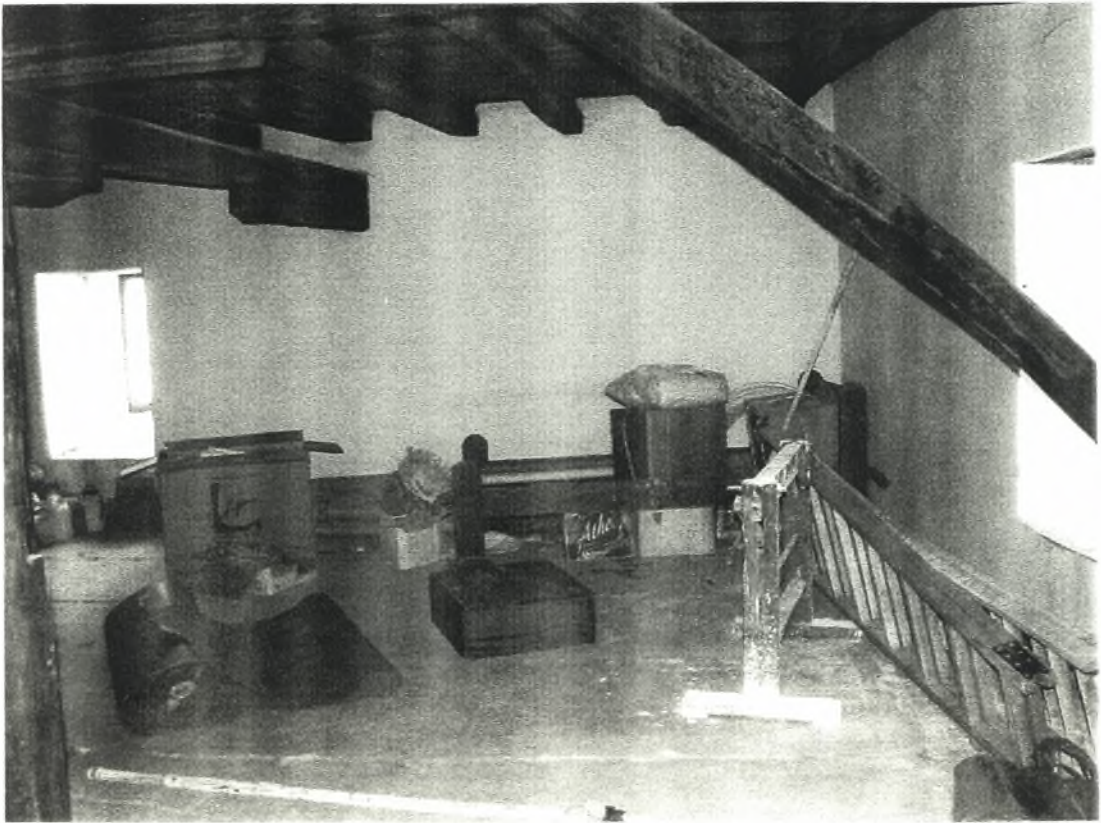
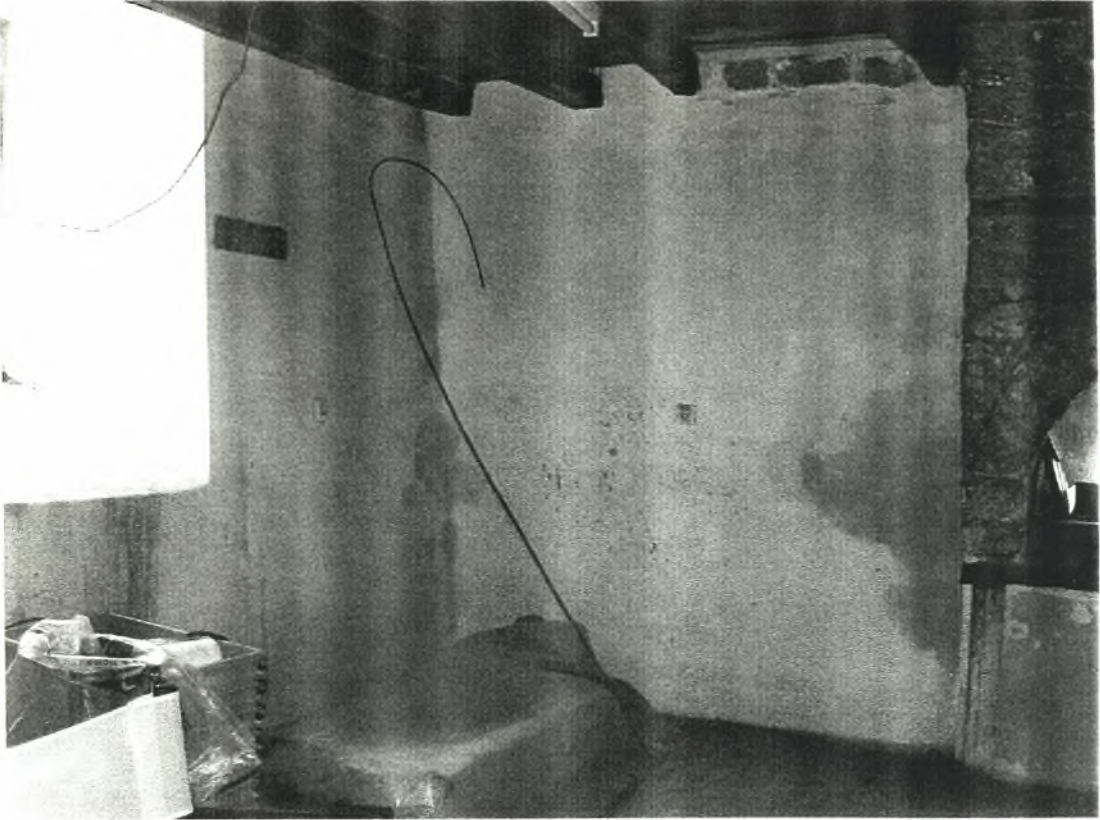
Αρχιτεκτονική αποκατάσταση

Η πρώτη σύγχρονη στερεωτική επέμβαση έγινε στον Πύργο το 1975 από την αρχαιολογική υπηρεσία και συνίστατο στην έμφραξη των ρωγμών, την αρμολόγηση και την περιδευσή του σε τέσσερις στάθμες καθ' ύψος. Στις εργασίες αυτές είχαν χρησιμοποιηθεί ελκυστήρες από κοινό οικοδομικό χάλυβα, στοιχεία τα οποία πολύ σύντομα διαβρώθηκαν λόγω δυσμενών συνθηκών του παραθαλάσσιου μνημείου και σχεδόν αχρηστεύθηκαν. Η 10^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων ανέλαβε στη συνέχεια ένα πρόγραμμα εργασιών⁹ το οποίο υλοποιήθηκε σταδιακά και περιέλαβε ως σήμερα την επισκευή της ξύλινης στέγης, την αποκατάσταση του ξύλινου φέροντος οργανισμού στο εσωτερικό του Πύργου, αρμολογήματα στις εξωτερικές επιφάνειες τοίχων και την αντικατάσταση της περιόδευσης του 1975 με ανοξείδωτο χάλυβα. Βασική αρχή των επεμβάσεων ήταν η διατήρηση του αυθεντικού υλικού στο μέγιστο δυνατό ποσοστό ή συντήρηση και η ενίσχυσή του. Η ίδια αρχή κατηύθυνε και τις επεμβάσεις στους εσωτερικούς χώρους του Μνημείου.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ- ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑΚΑ ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ ΤΗΣ ΟΥΡΑΝΟΥΠΟΛΗΣ

Τα αντικείμενα του Μουσείου

Τα αντικείμενα του μουσείου αποτελούν τους θησαυρούς του και έχει την υποχρέωση να διαφυλάττει, να συντηρεί και να εκθέτει εφόσον πρώτα εξασφαλίσει με το επιστημονικό προσωπικό που διαθέτει τον τρόπο έκθεσης, την φύλαξη τους στην αποθήκη αλλά και την χρήση συντήρησης τους με τους κανόνες δεοντολογίας που ισχύουν¹⁰.

Το στάδιο αυτό υποτιμάται συχνά καθώς θεωρείται μια απλή γραφειοκρατική και τυποποιημένη και χωρίς επιστημονικό ενδιαφέρον διαδικασία. Αποτέλεσμα της στάσης αυτής είναι να υποβαθμίζεται και η ποιότητα του αποτελέσματος: αντικείμενα έτσι συσσωρεύονται σε ακατάλληλους χώρους χωρίς τάξη και χωρίς να υπάρχουν τα απαραίτητα στοιχεία που θα μας επιτρέψει την ασφαλή ταύτιση και τεκμηρίωση και κατά συνέπεια την εκθετική και Μουσειολογική αξιοποίηση τους.

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει και λόγω της σύγχρονης τεχνολογίας η δυνατότητα να συλλέγονται πληροφορίες έτσι ώστε να υπάρχει και αρτιότερη οργάνωση και ταξινόμηση συστημάτων αλλά και μελετημένη κατάρτιση των δελτίων με σκοπό την αποφυγή παραλείψεων και ασαφειών

Κάθε Μουσείο αντιμετωπίζει με τον δικό του τρόπο το πρόβλημα, ωστόσο η προβληματική είναι κοινή.

Τον ρόλο του συμβούλου σε αυτές τις περιπτώσεις αναλαμβάνουν το ICOM και το ΥΠΠΟ έτσι ώστε να χρησιμοποιείται και μια κοινή γλώσσα στα Μουσεία , και να διευρύνεται η επιστημονική γνώση.

Τα έργα που θα εκτεθούν στο Μουσείο της Ουρανούπολης προέρχονται κυρίως από ανασκαφές. Τα έργα αυτά μελετήθηκαν όχι μόνο αυτά καθαυτά αλλά και σε σχέση με τον τόπο και τον χρόνο που βρέθηκαν όπως καθώς και με άλλα ομοειδή ή μη αντικείμενα. Για όλα αυτά τα αντικείμενα συντάχθηκε καρτέλα με την βιογραφία' κάθε αντικειμένου¹¹. Έτσι κάθε αντικείμενο συνοδεύεται με την καρτέλα η οποία περιλαμβάνει:

1. στοιχεία για την τοποθεσία που βρέθηκε
2. κατηγορία προέλευσης
3. χρονολόγηση
4. τόπος φύλαξης
5. παραστάσεις επιγραφές
6. συνθήκες φύλαξης
7. συνθήκες εύρεσης
8. περιγραφή φθορών
9. αιτίες φθορών
10. μεταγενέστερες επεμβάσεις

11. προτεινόμενες εργασίες συντήρησης
12. τεκμηρίωση
13. φωτογραφική τεκμηρίωση
14. οδηγίες αποθήκευσης
15. οδηγίες έκθεσης

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

ΣΑΝΑ (Βυζαντινά)

10 Νομίσματα

18 Δαχτυλίδια (χάλκινα)

7 Βραχιόλια (χαλκ. υάλ)

2 Αγγεία (σχεδόν ολόκληρα)

Υάλινα θραύσματα (1 καντήλα)

1 Σιδερένια λόγγη

Αρκετές χάντρες (1 περιδέραιο)

Σύνολο
ευρημάτων: περ.40

Προχριστιανικά ευρήματα

1. Επιγραφή Δρουσιδών
2. Ρωμαϊκό ανάγλυφο
3. Θραύσμα επιγραφής από Σανά (αποθήκη 10^η ΕΒΑ)
4. Θραύσμα επιγραφής από Μ. Παναγία
5. Μαρμάρινο θραύσμα ανάγλυφης επιτύμβιας πλάκας από Πύργο Κρούνας (Ιερισσός)
6. Κράνος
7. Κράνος
8. Νόμισμα (Ουρανιδών Πόλεως)
9. Αγγεία (Άγιο Όρος)

ΙΕΡΙΣΣΟΣ (Βυζαντινά)

14 Δαχτυλίδια

53 Κοσμήματα (14 δαχτυλίδια,

3 βραχιόλια, 4 περιδέραια,

4 σταυροί, 28 ενώτια)

25 Αγγεία (ολόκλ. – τμημ.)

1 Τμήμα πήλινης σφραγίδας

1 Οθωμανική πίπα

1 Επιγραφή σε κεραμίδα

Μερικές χάντρες

1 Μαρμάρινο τμήμα επιστυλίου

Σύνολο
ευρημάτων:96

ΒΑΡΒΑΡΑ (Παλαιοχριστιανικά)

3 Λυχνάρια

15 Κοσμήματα (σενώτια,

1 βραχιόλι, 1 σταυρός)

27 Νομίσματα

3 Επιγραφές

Μαραμ. Σκέπασμα λειψανοθήκης

Σύνολο
ευρημάτων: περ.60

Μ. ΠΑΝΑΓΙΑ (Παλαιοχριστιανικά)

5 Αγγεία (ολοκλ. – τμημ.)

20 Χάλκινα νομίσματα

12 βραχιόλια (χαλκ. – σιδ.)

5 Δαχτυλίδια (ασημ. – χάλκ.)

2 Φυλαχτά

3 Πόρπες

2 Αντικείμενα (μετ.)

Σύνολο
ευρημάτων: 49

Περικεφαλαία από τη θαλάσσια περιοχή Αγίου Όρους
Μεγ. Ύψος: 22 εκ. / Μεγ. Μήκος : 28 εκ. / Μεγ. Πλάτος : 18.5 εκ. περίπου
Χρονιολόγηση : Προχριστιανικοί χρόνοι

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
10^Η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΕΡΓΩΝ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ :
ΗΜ/ΝΙΑ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ :

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ : *Μεταλλικά εξαρτήματα*
ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ : *θαλάσσια περιοχή Αγίου Όρους
(κοντά στη σκήτη Αγίας Άννης)*
ΤΟΠΟΣ ΦΥΛΑΞΗΣ : *Αποθήκη 10^{ης} Ε.Β.Α*
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ : *Μεγ. Ύψος : 22 εκ. περίπου
Μεγ. Μήκος : 28 εκ. περίπου
Μεγ. Πλάτος : 18.5 εκ. περίπου*

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ :
ΥΛΙΚΑ : *Κράμα χαλκού*

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ : *περικεφαλαία*

a/a :224

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ :

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ : *Δεν βρέθηκαν*

ΣΥΝΘΗΚΕΣ
ΦΥΛΑΞΗΣ : *Μετά την ανασκαφή φυλάχτηκε σε φάκελο από PVC δίχως οπές
εξαερισμού, και τοποθετήθηκε σε ερμάριο της αποθήκης της υπηρεσίας.*

ΣΥΝΘΗΚΕΣ
ΕΥΡΕΣΗΣ : *βρέθηκε στη θαλάσσια περιοχή του Αγίου Όρους*

ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠ.
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ : *Λεπτομερής και σχολαστικός καθαρισμός για την αποκάλυψη ιδιαίτερων
πλαστικών και γραμμικών χαρακτηριστικών που υπάρχουν στο σώμα
του τμήματος της πόρπης.*

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ : *Αρκετά καλή, διασώζει τον μεταλλικό της πυρήνα, όμως το
μεγαλύτερο μέρος της επιφάνειάς της είναι καλυμμένο από θαλάσσιους
μικροοργανισμούς (εσωτερικά και εξωτερικά), στην επιφάνεια που
δεν ήταν θαμμένη στην άμμο του θαλάσσιου πυθμένα και ήταν εκτε-
θεμένη στους θαλάσσιους μικροοργανισμούς.*

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΦΘΟΡΩΝ :

*Απώλεια υλικού (στο άνω τμήμα της περικεφαλαίας)
Κρούστες CaCO₃, που οφείλουν την ύπαρξή τους στους μικροοργανισμούς που αναπτύχθηκαν
κατά την παραμονή του στο θαλάσσιο περιβάλλον
Προϊόντα διάβρωσης κράματος χαλκού:*

Κυπρίτης	Cu ₂ O	Υποξείδιο του χαλκού
Τενορίτης	CuO	Οξείδιο του χαλκού
Μαλαχίτης	CuCO ₃ .Cu(OH) ₂	Βασικός ανθρακικός χαλκός (ίχνη)
Αζουρίτης	CuCO ₃ .Cu(OH) ₂	Βασικός ανθρακικός χαλκός
Ναντοκίτης	CuCl	Υποχλωριούχος χαλκός
Ατακαμίτης	CuCl ₂ . 3Cu(OH) ₂	Βασικός χλωριούχος χαλκός
Παρατακαμίτης,	CuCl ₂ . 3Cu(OH) ₂	(ασθένεια του χαλκού)

ΔΟΚΙΜΕΣ : Για επιλογή εργαλείων, για βάθος πυρήνα μετάλλου. Δοκιμές με θειοθειικό αμμώνιο για διαπίστωση ύπαρξης αργύρου –αποτέλεσμα θετικό-

**ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ** : Δεν έγινε

**ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ** : Λήψη 18 φωτογραφιών, 9 πριν και 9 μετά την επέμβαση. Επεξεργασία με Photoshop.

**ΑΡΙΘ. ΑΡΧΕΙΟΥ
ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ** :

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ : 11-03-2002
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ : 22 -03-2002

**ΟΔΗΓΙΕΣ
ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ** : Να φυλαχτεί σε ξηρό, αεριζόμενο χώρο, μακριά από μεταλλικά αντικείμενα, σε κιβωτίδιο από PET .Να τοποθετηθεί ρυθμιστής υγρασίας(silica gel) μέσα στη συσκευασία.

**ΟΔΗΓΙΕΣ
ΕΚΘΕΣΗΣ** : Να εκτεθεί σε προθήκη όχι ξύλινη (δημιουργεί περιβάλλον αυξημένης RH), οπωσδήποτε όχι από καρυδιά ή οξιά (απελευθερώνουν οργανικά οξέα) και όχι μεταλλική (διαφορά ηλεκτροδυναμικότητας).
Θερμοκρασία : $18^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$
Σχετική υγρασία : < 45% με διαρκή προσπάθεια μηδενισμού
Φωτισμός : μικρότερης δυνατής ισχύος με μειωμένη UV ακτινοβολία(καταστρέφει το υδρόφοβο πολυμερές μονωτικό)

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ** :

Ημερομηνία: Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία: Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία: Παρατηρήσεις:

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ
Ιωακείμ Παπάγγελος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΗΣ
Αθανάσιος Τέλιος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ
Αρχοντία Πολυζούδη

ΣΥΝΤΗΡΗΤΕΣ
Ιπποκράτης Σκόρδας

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 22-03-2002

**ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΦΘΟΡΩΝ**

: Καλή-διασώζει το μεγαλύτερο μέρος του πυρήνα μετάλλου.

Επιφανειακές επικαθίσεις: χώμα

Προϊόντα διάβρωσης: Από διάβρωση του χαλκού του κράματος.

Κυπρίτης	Cu ₂ O	Υποξείδιο του χαλκού
Τενορίτης	CuO	Οξείδιο του χαλκού
Μαλαχίτης	CuCO ₃ .Cu(OH) ₂	Βασικός ανθρακικός χαλκός
Ναντοκίτης	CuCl	Υποχλωριούχος χαλκός
Ατακαμίτης	CuCl ₂ . 3Cu(OH) ₂	Βασικός χλωριούχος χαλκός
Παρατακαμίτης,	CuCl ₂ . 3Cu(OH) ₂	(ασθένεια του χαλκού)

Προϊόντα διάβρωσης αργύρου

Αργεντίτης	Ag ₂ S	Θειούχος άργυρος
Κεραργυρίτης	AgCl	Χλωριούχος άργυρος

Μικρορηγματώσεις σε όλες τις επιφάνειες λόγω ορυκτοποίησης.

Φυλλώδης διάβρωση του τύπου του γυαλιού στην επιφάνεια του λίθου.

Απώλεια της επιχρύσωσης λόγω αποτριβής και διάβρωσης.

**ΑΙΤΙΕΣ
ΦΘΟΡΩΝ**

: Η χρόνια παραμονή στο διαβρωτικό περιβάλλον του εδάφους. Η λανθασμένη μέθοδος αποθήκευσης-εγκλωβισμός υγρασίας στον αεροστεγή φάκελο από PVC-.

ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ

ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ : Δεν υπάρχουν

ΣΗΜΕΙΑ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ: Όρα τεχνολογία κατασκευής

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

: Μηχανική απομάκρυνση επιφανειακών επικαθίσεων, μηχανική αφαίρεση των προϊόντων διάβρωσης του χαλκού μέχρι το στρώμα επιταξιακής ανάπτυξης του αρχικού κυπρίτη, μηχανική ολοσχερής εξάλειψη της ασθένειας του χαλκού μέχρι τον πυρήνα μετάλλου, χημικός καθαρισμός των προϊόντων διάβρωσης του αργύρου με συμπλοκοποιητές, ξήρανση, εφαρμογή αναστολέα διάβρωσης, μόνωση με υδρόφοβη επίστρωση.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΡΧΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ : 30-10-2001

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ : 31-10-2001

ΓΕΝΟΜΕΝΕΣ

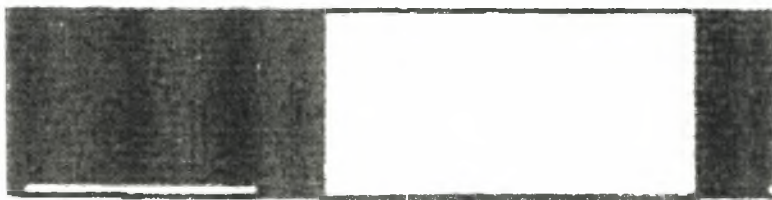
ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

: Μηχανική απομάκρυνση επιφανειακών επικαθίσεων με εργαλεία μικροχειρουργικής, χημική αφαίρεση προϊόντων διάβρωσης του χαλκού του κράματος με E.D.T.A. 10% κ.β. σε απιονισμένο νερό, μηχανική υποβοήθηση με ξέστρο υπερήχων σε στερεομικροσκόπιο, μηχανική ολοσχερής εξάλειψη της ασθένειας του χαλκού μέχρι τον πυρήνα μετάλλου με ξέστρο υπερήχων σε στερεομικροσκόπιο, χημικός καθαρισμός αργύρου με θειουρία 5% σε απιονισμένο νερό ξήρανση σε κλίβανο αποστείρωσης 60° C για 30 min, εφαρμογή αναστολέα διάβρωσης benzotriazol μέσα στο υλικό μόνωσης, μόνωση με υδρόφοβη επίστρωση incralac

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ : Δεν έγιναν

ΔΙΑΓΝΩΣΕΙΣ : Εμπειρική-οπτική διάγνωση υλικού και προϊόντων διάβρωσης

Αργυρός Σταυρός / Μ. Παναγία
Ύψος : 2.1 εκ. / Πλάτος : 1.6 εκ. / Πάχος : 0.7 εκ.
Χρονολόγηση : Παλαιοχριστιανικοί χρόνοι

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΦΘΟΡΩΝ :**

Επιφανειακές επικαθίσεις: χώμα

Προϊόντα διάβρωσης:	Κυπρίτης	Cu ₂ O	Υποξειδίο του χαλκού
	Τενορίτης	CuO	Οξειδίο του χαλκού
	Μαλαχίτης	CuCO ₃ .Cu(OH) ₂	Βασικός ανθρακικός χαλκός (ίχνη)
	Αζουρίτης	CuCO ₃ .Cu(OH) ₂	Βασικός ανθρακικός χαλκός
	Ναντοκίτης	CuCl	Υποχλωριούχος χαλκός
	Ατακαμίτης	CuCl ₂ . 3Cu(OH) ₂	Βασικός χλωριούχος χαλκός
	Παρατακαμίτης,	CuCl ₂ . 3Cu(OH) ₂	(ασθένεια του χαλκού)
	Αργεντίτης	Ag ₂ S	Θειούχος άργυρος
	Κεραργυρίτης	AgCl	Χλωριούχος άργυρος

ΑΙΤΙΕΣ

ΦΘΟΡΩΝ

:Η χρόνια παραμονή στο διαβρωτικό περιβάλλον του εδάφους. Η λανθασμένη μέθοδος αποθήκευσης-εγκλωβισμός υγρασίας στον αεροστεγή φάκελο από PVC-.

ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ

ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ :Δεν υπάρχουν

ΣΗΜΕΙΑ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ:

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

: Μηχανική απομάκρυνση επιφανειακών επικαθίσεων, μηχανική αφαίρεση των προϊόντων διάβρωσης του χαλκού μέχρι το στρώμα επιταξιακής ανάπτυξης του αρχικού κυπρίτη, μηχανική ολοσχερής εξάλειψη της ασθένειας του χαλκού μέχρι τον πυρήνα μετάλλου, ξήρανση, εφαρμογή αναστολέα διάβρωσης, μόνωση με υδρόφοβη επίστρωση.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΡΧΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ :11-03-2002

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ:22 -03-2002

ΓΕΝΟΜΕΝΕΣ

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

: Μηχανική απομάκρυνση επιφανειακών επικαθίσεων με εργαλεία μικροχειρουργικής, μηχανική υποβοήθηση με ξέστρο υπερήχων σε στερεομικροσκόπιο, η απομάκρυνση των προϊόντων διάβρωσης θεωρήθηκε αδόκιμη καθώς η διάβρωση, επιταξιακά δομημένη, διέσωζε την αρχική επιφάνεια του μετάλλου ως επιφάνεια των προϊόντων διάβρωσης, εφαρμογή αναστολέα διάβρωσης benzotriazol με εμβάπτιση και παραμονή επί 24ωρο, ξήρανση με εμβάπτιση σε acetone ξήρανση σε κλίβανο αποστείρωσης 60° C για 30 min, εφαρμογή αναστολέα διάβρωσης benzotriazol μέσα στο υλικό μόνωσης, μόνωση με υδρόφοβη επίστρωση incralac.

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ

: Δεν έγιναν.

ΔΙΑΓΝΩΣΕΙΣ

: Εμπειρική-οπτική διάγνωση υλικού και προϊόντων διάβρωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
10^Η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΕΡΓΩΝ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ : 1026
ΗΜ/ΝΙΑ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ : 9/11/95

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ:
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΧΕΙΟΥ :

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ : *Κοσμήματα*
ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ : Μ. Παναγία – Τάφος II
ΤΟΠΟΣ ΦΥΛΑΞΗΣ : Αποθήκη 10^{ης} Ε.Β.Α (κιβ. 1)
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ : 2,1x1,6x0,7εκ
ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ : Παλαιοχριστιανικοί χρόνοι
ΥΛΙΚΑ : Άργυρος (με δυσδιάκριτα ίχνη επιχρύσωσης), λίθος πρασινόχρους γυάλινος(φέρει διάβρωση συνήθως παρατηρούμενη σε γυαλί).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ : Σταυρός με κρίκο ανάρτησης. Ο κρίκος του σταυρού είναι τριταϊνωτός. Η κάθε επιφάνεια των κεραιών του σταυρού κοσμεύεται με ένα συρματερό στοιχείο σε διάταξη, το οποίο περικλείει κοκκιδωτό κόσμημα. Στο σημείο που ενώνονται οι κεραιές (στο κέντρο) υπάρχει έλασμα που υπερυψώνεται και περικλείει λίθο.

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ : Δεν βρέθηκαν

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ : Εξέλαση, ασημοκόλληση, κοκκίδωση, συρματερό, λιθοδετική. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το αργυρεπίχρυσο κοίλο "φώτισμα" του λίθου, το οποίο αφ' ενός φράσσει την οπή εξαέρωσης του σταυρού, αφ' ετέρου δε στερεώνει το λίθο ώστε να δεθεί. Η ύπαρξή του μας βεβαιώνει για την αρχική διαύγεια του λίθου ή τη διαύγεια του αρχικού λίθου. Στο εσωτερικό ευρέθησαν κρύσταλλοι τετραβορικού νατρίου, συνήθως χρησιμοποιούμενου καθαριστικού μέσου κατά την ασημοκόλληση.

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΦΥΛΑΞΗΣ : Μετά την ανασκαφή φυλάχτηκε σε φάκελο από PVC δίχως οπές εξαερισμού, και τοποθετήθηκε σε ερμάριο της αποθήκης της υπηρεσίας.

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΥΡΕΣΗΣ : Βρέθηκε σε βάθος -0, 60 σε ασύλητο τάφο. Χώμα αργιλικό, κολλώδες, πολύ υγροσκοπικό, με μεγάλο εύρος διόγκωσης κατά την πρόσληψη υγρασίας και ως εκ τούτου αυξημένες μηχανικές καταπονήσεις επί των ευρημάτων. Προσανατολισμός πρηνούς Α- ΒΑ με πρόσωπο προς τη θάλασσα και άρα έντονη παρουσία χλωροϊόντων λόγω αλατονέφωσης. Τοποθεσία περικλειόμενη μεταξύ δύο χειμάρρων, με διαρκή επομένως παρουσία υγρασίας κατά τους χειμερινούς μήνες.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠ. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ : Λεπτομερής και σχολαστικός καθαρισμός για την αποκάλυψη ιδιαίτερων πλαστικών και γραμμικών χαρακτηριστικών που υπάρχουν στο σώμα του κοσμήματος.

ΔΟΚΙΜΕΣ : Για επιλογή εργαλείων, για βάθος πυρήνα μετάλλου

ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ : Δεν έγινε

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ : 4 φωτογραφίες πριν και 6 μετά την επέμβαση, macro, με πολυχρωματικό film 400 asa.

ΑΡΙΘ. ΑΡΧΕΙΟΥ

ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ :

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ :30-10-2001

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ :31-10-2001

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ :Να φυλαχτεί σε ξηρό, αεριζόμενο χώρο, μακριά από μεταλλικά αντικείμενα, σε κιβωτίδιο από PVC επιστρωμένο με αντιόξινο χαρτί και τοποθέτηση ρυθμιστή υγρασίας(silica gel).

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΕΚΘΕΣΗΣ

:Να εκτεθεί σε προθήκη όχι ξύλινη (δημιουργεί περιβάλλον αυξημένης RH), οπωσδήποτε όχι από καρυδιά ή οξιά (απελευθερώνουν οργανικά οξέα) και όχι μεταλλική (διαφορά ηλεκτροδυναμικότητας).

Θερμοκρασία : 18°C ± 2°C

Σχετική υγρασία : < 45% με διαρκή προσπάθεια μηδενισμού

Φωτισμός :μικρότερης δυνατής ισχύος με μειωμένη UV ακτινοβολία(καταστρέφει το υδρόφοβο πολυμερές μονωτικό)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΕΛΕΓΧΟΥ

:

Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:
Ημερομηνία:	Παρατηρήσεις:

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΗΣ

Αθανάσιος Τέλιος

ΣΥΝΤΗΡΗΤΕΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ

Αρχοντία Πολυζούδη

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 19 -10 -2001

Τμήμα πήλινης σφραγίδας με ανάγλυφη διακόσμηση, στο κέντρο
πτυγνό/ Ιερισσός, Πύργος Κρούνας
Διάμετρος 8 εκ. Ύψος 3 εκ. Πάχος 0,5 εκ.
Χρονολόγηση : Ρωμαϊκοί χρόνοι

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

10^Η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ: 1523

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ: Κ3

ΗΜ/ΝΙΑ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ: 18/10/2000

ΤΥΠΟΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ: Τμήμα πήλινης σφραγίδας,
με ανάγλυφη διακόσμηση στο κέντρο πτηνό.
ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ιερισσός, Πύργος Κροθνας
ΤΟΠΟΣ ΦΥΛΑΞΗΣ: Αποθήκη 10^{ης} Ε.Β.Α (Τ.Γ.Α.Ο.)
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ: Διάμετρος 8 εκ. Ύψος 3 εκ. Πάχος 0,5 εκ.
ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ:
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ:

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ:

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΦΥΛΑΞΗΣ :

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΥΡΕΣΗΣ :

ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠ. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ : Μέτρια

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΘΟΡΩΝ: Απουσιάζει αρκετά μεγάλο τμήμα του αντικειμένου. Στην επιφάνειά του φέρει ελαφρές επικαθίσεις (άμμο, διαλυτά άλατα).

ΑΙΤΙΕΣ ΦΘΟΡΩΝ: Μηχανικές καταπονήσεις από υπεκείμενο βάρος, ύπαρξη μεγάλης σχετικής υγρασίας στον περιβάλλοντα χώρο.

ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ:

ΣΗΜΕΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ:

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ:

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ : Καθαρισμός της επιφάνειας με μηχανικά μέσα και χρήση αποιονισμένου νερού. Στερέωση με διάλυμα Paraloid B72 3% κ.β. σε ασετόν.

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ- ΔΙΑΓΝΩΣΕΙΣ - ΔΟΚΙΜΕΣ :

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΡΧΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ :21/04/2003

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ: 21/04/2003

ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ:

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ :

ΑΡΙΘ. ΑΡΧΕΙΟΥ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ :

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ : 18/04/2003

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ : 21/04/03

ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ: Σε εσωτερικό χώρο, σε σκληρό κουτί, με θερμοκρασία 18° C και συνθήκες σχετικής υγρασίας 45-55%.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΚΘΕΣΗΣ: Το αντικείμενο δεν είναι ευαίσθητο στο φως και στη θερμοκρασία, αλλά οι συνθήκες σχετικής υγρασίας δεν πρέπει να ξεπερνούν το 60%.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ :

Υπεύθυνος συντηρητής:
Παντελής Καραμιχαηλίδης

Υπεύθυνος αρχαιολόγος:
Ιωάννης Ταβλάκης

Χάλκινο Δαχτυλίδι / Σανά / Εξωκκλήσι Προφήτη Ηλία

Ύψος : 3 εκ. / Πλάτος : 1 εκ.

Χρονολόγηση : Βυζαντινοί χρόνοι

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
10^Η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΕΡΓΩΝ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ : 1496
ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ: 44
ΗΜ/ΝΙΑ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ : 14-10-1998
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ : Κοσμήματα
ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ : Σανά. Εξωκκλήσι Προφήτη Ηλία. Τάφος 30
ΤΟΠΟΣ ΦΥΛΑΞΗΣ : Αποθήκη Τεχνικού Γραφείου 10^{ης} Ε.Β.Α-
Θεσσαλονίκη
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ :
ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ : 12^{ος} αι.
ΥΛΙΚΑ : Μπρούτζος επάργυρος (;)

α/α : 70

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ : Δαχτυλίδι με συμπαγή στεφάνη τριγωνικής διατομής. Η ωοειδής σφενδόνη βαθαίνει εσωτερικά για να δεχτεί ένθετο διακοσμητικό στοιχείο και κοσμεύεται περιμετρικά με εγχάρακτο κύκλο. Τα μέτωπα της φέρουν από δύο στικτούς κύκλους και στη μέση ένα εξέχον διακοσμητικό στοιχείο. Κάθε ώμος της στεφάνης κοσμεύεται με τρία ζεύγη στικτών κύκλων.

Βιβλιογραφία : Davidson R. G., Corinth, The Minor Objects, Vol. XII, Princeton, New Jersey, 1952, σελ. 230

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ :

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ : Δεν βρέθηκαν

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ : Χύτευση.

ΣΥΝΘΗΚΕΣ
ΦΥΛΑΞΗΣ : Μετά την ανασκαφή φυλάχτηκε σε φάκελο από PVC δίχως οπές εξαερισμού, και τοποθετήθηκε σε ερμάριο της αποθήκης της υπηρεσίας.

ΣΥΝΘΗΚΕΣ
ΕΥΡΕΣΗΣ : Βρέθηκε σε βάθος -1.22 μέτρα, κατά την αποκάλυψη σκελετού. Στρωματογραφία μάλλον διαταραγμένη. Χώμα καστανό, αργιλικό, κολλώδες, πολύ υγροσκοπικό, με μεγάλο εύρος διόγκωσης κατά την πρόσληψη υγρασίας και ως εκ τούτου αυξημένες μηχανικές καταπονήσεις επί των ευρημάτων.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠ.
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ : Λεπτομερής και σχολαστικός καθαρισμός για την αποκάλυψη ιδιαίτερων πλαστικών και γραμμικών χαρακτηριστικών που υπάρχουν στο σώμα του δακτυλίου.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ : Καλή - διασώζει πυρήνα μετάλλου.

Αβαφές κεραμικό αγγείο / Μεγάλη Παναγία / Κοιμητήρια
Υψος : 15,5 εκ. / Πλάτος : 18,3 εκ.
Χρονολόγηση : Παλαιοχριστιανικοί χρόνοι

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

10^Η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ: 2746
ΗΜ/ΝΙΑ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ: 27/6/2000

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ:

ΤΥΠΟΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κεραμικό αβαφές αγγείο
ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μεγ. Παναγία. Κοιμητήρια, τομή Γ, τάφος 5.
Αγγείο από τη δεξιά πλευρά εισόδου (ΒΑ γωνία).
ΤΟΠΟΣ ΦΥΛΑΞΗΣ: Αποθήκη 10^{ης} Ε.Β.Α (Τ.Γ.Α.Ο.)
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ: Ύψος 15,3 εκ. Πλάτος 18,3 εκ.
ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ:
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ:

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ:

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΦΥΛΑΞΗΣ :

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΥΡΕΣΗΣ :

ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠ. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ : Μέτρια

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΘΩΡΩΝ: Σώζεται περίπου 1/4 του αγγείου. Απουσιάζουν: τμήμα στο χείλος, μεγάλο τμήμα στο σώμα του αγγείου μαζί με τη λαβή, καθώς και όλη η βάση. Σε σημείο υπάρχει μικρή αποκόλληση της επιφάνειας και ρηγματώσεις. Το αγγείο φέρει επιφανειακές επικαθήσεις σκληρών αδιάλυτων αλάτων σε σχετικά μικρό τμήμα κοντά σε σημείο που έχει σπάσει(εξωτερικά και εσωτερικά), καθώς και στη λαβή που σώζεται. .

ΑΙΤΙΕΣ ΦΘΩΡΩΝ: Μηχανικές καταπονήσεις από υπερκείμενο βάρος, ύπαρξη μεγάλης σχετικής υγρασίας στον περιβάλλοντα χώρο, πιθανόν και ανθρώπινος παράγοντας.

ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ:

ΣΗΜΕΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ:

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ:

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ : Εμβάπτιση σε απιονισμένο νερό για μερικές ημέρες. Καθαρισμός της εξωτερικής επιφάνειας και του χείλους με μηχανικά μέσα (νυστέρι, κρουστικό εργαλείο) και απιονισμένο νερό. Στερέωση με διάλυμα Paraloid B72 4% κ.β. σε ασετόν.

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ- ΔΙΑΓΝΩΣΕΙΣ - ΔΟΚΙΜΕΣ :

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΡΧΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ : 28/ 5 /03

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ: 5/ 6 /03

ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ:

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ :

ΑΡΙΘ. ΑΡΧΕΙΟΥ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ :

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ :

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ :

ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ: Σε εσωτερικό χώρο, σε σκληρό κουτί με μεγάλη προσοχή επειδή πρόκειται για αγγείο με λεπτά τοιχώματα, σε θερμοκρασία 18^ο C και συνθήκες σχετικής υγρασίας 45-55%.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΚΘΕΣΗΣ: Το αντικείμενο δεν είναι ευαίσθητο στο φως και στη θερμοκρασία, αλλά οι συνθήκες σχετικής υγρασίας δεν πρέπει να ξεπερνούν το 60%.

Κεραμική κανάτα / Άγιος Βασίλειος, Μ. Χιλανδαρίου
Ύψος : 28 εκ. / Πλάτος : 26 εκ. / Διαμ. Βάσης : 10 εκ.
Χρονολόγηση : Προχριστιανικοί χρόνοι

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

10^Η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ: 2734
ΗΜ/ΝΙΑ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ: 24/1/2003

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ:

ΤΥΠΟΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κεραμική κανάτα
ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άγιος Βασίλειος, Μ. Χιλανδαρίου
ΤΟΠΟΣ ΦΥΛΑΞΗΣ: Αποθήκη 10^{ης} Ε.Β.Α (Τ.Γ.Α.Ο.)
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ: Ύψος 28 εκ. Πλάτος 26 εκ. Διάμετρος βάσης 10 εκ.
ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ:
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ:

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ:

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΦΥΛΑΞΗΣ :

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΥΡΕΣΗΣ : Κοντά σε θάλασσα

ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠ. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ: Να μην καθαριστεί εσωτερικά, εκτός του χείλους.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ : Μέτρια

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΘΩΡΩΝ: Βρέθηκε σε 4 θραύσματα, των οποίων οι εξωτερικές και οι εσωτερικές επιφάνειες έχουν επικαθήσεις (χώμα, άμμο, πηλό). Απουσιάζουν μικρά τμήματα στη βάση και κοντά σ' αυτή. Πολλά σημεία της επιφάνειας, έχουν απολεπιστεί. Σε τμήμα κοντά στο χείλος υπάρχει αποκόλληση της επιφάνειας χωρίς να έχει απομακρυνθεί αυτή. Εσωτερικά στη βάση και γύρω απ' αυτή έχουν αποκολληθεί μεγάλα τεμάχια με αποτέλεσμα να είναι αυτή ιδιαίτερα λεπτή.

ΑΙΤΙΕΣ ΦΘΩΡΩΝ: Μηχανικές καταπονήσεις από υπεκείμενο βάρος, ύπαρξη μεγάλης σχετικής υγρασίας στον περιβάλλοντα χώρο.

ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ:

ΣΗΜΕΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ:

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ:

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ : Καθαρισμός της επιφάνειας με μηχανικά μέσα και απιονισμένο νερό. Στερέωση με διάλυμα Paraloid B72 7% κ.β. σε ασετόν, όπως και με πυκνότερο διάλυμα στο σημείο της αποκόλλησης. Συγκόλληση με διάλυμα Paraloid B72 30% κ.β. σε ασετόν, καθώς και με UHU HART.

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ- ΔΙΑΓΝΩΣΕΙΣ - ΔΟΚΙΜΕΣ :

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΡΧΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ : 31/3/03

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ: 7/4/03

ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ:

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ : Ψηφιακής μηχανής

ΑΡΙΘ. ΑΡΧΕΙΟΥ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ :

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ :

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ :

ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ: Σε εσωτερικό χώρο, σε σκληρό κουτί, με θερμοκρασία 18^ο C και συνθήκες σχετικής υγρασίας 45-55%.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΚΘΕΣΗΣ: Το αντικείμενο δεν είναι ευαίσθητο στο φως και στη θερμοκρασία, αλλά οι συνθήκες σχετικής υγρασίας δεν πρέπει να ξεπερνούν το 60%.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ :

Έκθεση συντήρησης κεραμικών και γυάλινων αντικειμένων

Υπεύθυνος συντηρητής:
Παντελής Καραμιχαηλίδης

Υπεύθυνος αρχαιολόγος:
Ιωάννης Ταβλάκης

Χάλκινο Δαχτυλίδι / Ιερισσός , Πύργος Κρούνας
Πλάτος Σφενδόνης : 1,2 εκ. / Μήκος Σφενδόνης : 1,45 εκ. / Μεγ. Εξωτ. Διαμ. : 2,1 εκ.
Χρονολόγηση : Βυζαντινοί χρόνοι

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
10^Η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΕΡΓΩΝ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ :1522
ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ: ...
ΗΜ/ΝΙΑ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ :22-10-1998
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ : Κοσμήματα
ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ : Σανά.Παρεκκλήσι Προφήτη Ηλία. Τ37 (4^η &)
ΤΟΠΟΣ ΦΥΛΑΞΗΣ : Αποθήκη 10^{ης} Ε.Β.Α
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ : Εξωτ. διάμετρος:2,5εκ. /εσωτ.διάμετρος:2,05εκ.
πλάτος σφενδόνης:1,7εκ.
πάχος σφενδόνης:0,2 εκ.

α/α :79

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ :
ΥΛΙΚΑ : Μπρούτζος.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ :

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ :

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ :Δεν βρέθηκαν

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ :Χύτευση σε χώμα(τεχνική χαμένου κεριού) ,σκάλισμα με καλέμια,
διαμόρφωση με λίμα

ΣΥΝΘΗΚΕΣ
ΦΥΛΑΞΗΣ :Μετά την ανασκαφή φυλάχθηκε σε φάκελο από PVC δίχως οπές
εξαερισμού, και τοποθετήθηκε σε ερμάριο της αποθήκης της υπηρεσίας.

ΣΥΝΘΗΚΕΣ
ΕΥΡΕΣΗΣ : Βρέθηκε κατά την αφαίρεση οστών κάτω από σπόνδυλο. Χώμα μαύρο με
ίχνη από κάρβουνα (στρώμα καύσης).

ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠ.
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ : Λεπτομερής και σχολαστικός καθαρισμός για την αποκάλυψη ιδιαίτερων
πλαστικών και γραμμικών χαρακτηριστικών που υπάρχουν στο σώμα
του δακτυλίου.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ :Καλή -διασώζει πυρήνα μετάλλου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΦΘΟΡΩΝ :

Επιφανειακές επικαθίσεις: χώμα
Προϊόντα διάβρωσης: Κυπρίτης Cu_2O Υποξείδιο του χαλκού
Τενορίτης CuO Οξείδιο του χαλκού
Μαλαχίτης $CuCO_3 \cdot Cu(OH)_2$ Βασικός ανθρακικός χαλκός (ίχνη)
Αζουρίτης $CuCO_3 \cdot Cu(OH)_2$ Βασικός ανθρακικός χαλκός
Ναντοκίτης $CuCl$ Υποχλωριούχος χαλκός
Ατακαμίτης $CuCl_2 \cdot 3Cu(OH)_2$ Βασικός χλωριούχος χαλκός
Παρατακαμίτης, $CuCl_2 \cdot 3Cu(OH)_2$ (ασθένεια του χαλκού)
 SnO Οξείδια του κασσιτέρου

**ΑΙΤΙΕΣ
ΦΘΟΡΩΝ**

: Η χρόνια παραμονή στο διαβρωτικό περιβάλλον του εδάφους. Η λανθασμένη μέθοδος αποθήκευσης-εγκλωβισμός υγρασίας στον αεροστεγή φάκελο από PVC-.

**ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ
ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ**

: Δεν υπάρχουν

**ΣΗΜΕΙΑ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ**

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ: Παρατηρείται ρωγμή και διόγκωση στο πίσω μέρος της στεφάνης του δακτυλίου τα οποία προέκυψαν είτε λόγω υγρασίας που εγκλωβίστηκε στο πυρόχωμα κατά τη διάρκεια της χύτευσης είτε από λάθος στην αποκέρωση της χωμάτινης μήτρας είτε από άλλο σφάλμα χύτευσης (εγκλωβισμός αερίων, προσμιξείς στο πυρόχωμα, διαφορά θερμοκρασίας καλουπιού-μετάλλου κτλ)

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ
ΕΡΓΑΣΙΕΣ**

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ : Μηχανική απομάκρυνση επιφανειακών επικαθίσεων, μηχανική αφαίρεση των προϊόντων διάβρωσης του χαλκού μέχρι το στρώμα επιταξιακής ανάπτυξης του αρχικού κυπρίτη, μηχανική ολοσχερής εξάλειψη της ασθένειας του χαλκού μέχρι τον πυρήνα μετάλλου, ξήρανση, εφαρμογή αναστολέα διάβρωσης, μόνωση με υδρόφοβη επίστρωση.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΡΧΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ : 10 -04-2002
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ: 11 -04-2002

**ΓΕΝΟΜΕΝΕΣ
ΕΡΓΑΣΙΕΣ**

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ : Μηχανική απομάκρυνση επιφανειακών επικαθίσεων με εργαλεία μικροχειρουργικής, μηχανική υποβοήθηση με ξέστρο υπερήχων σε στερεομικροσκόπιο, εφαρμογή αναστολέα διάβρωσης benzotriazol με εμβάπτιση και παραμονή επί 24ωρο, ξήρανση με εμβάπτιση σε acetone, ξήρανση σε κλίβανο αποστείρωσης 60° C για 30 min, εφαρμογή αναστολέα διάβρωσης benzotriazol μέσα στο υλικό μόνωσης, μόνωση με υδρόφοβη επίστρωση inegralac.

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ : Δεν έγιναν.

ΔΙΑΓΝΩΣΕΙΣ : Εμπειρική-οπτική διάγνωση υλικού και προϊόντων διάβρωσης

ΔΟΚΙΜΕΣ : Για επιλογή εργαλείων, για βάθος πυρήνα μετάλλου. Δοκιμές με θειοθειικό αμμώνιο για διαπίστωση ύπαρξης αργύρου –αποτέλεσμα αρνητικό-

**ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ** : Δεν έγινε

**ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ** : Λήψη 13 φωτογραφιών, 6 πριν και 7 μετά την επέμβαση. Επεξεργασία με Photoshop.

**ΑΡΙΘ. ΑΡΧΕΙΟΥ
ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ** :

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ : 10-04-2002
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ : 11 -04-2002

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ : Να φυλαχτεί σε ξηρό, αεριζόμενο χώρο, μακριά από μεταλλικά αντικείμενα, σε κιβωτίδιο από PET .Να τοποθετηθεί ρυθμιστής υγρασίας(silica gel) μέσα στη συσκευασία.

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΕΚΘΕΣΗΣ : Να εκτεθεί σε προθήκη όχι ξύλινη (δημιουργεί περιβάλλον αυξημένης RH), οπωσδήποτε όχι από καρδιά ή οξιά (απελευθερώνουν οργανικά οξέα) και όχι μεταλλική (διαφορά ηλεκτροδυναμικότητας).

Θερμοκρασία : $18^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$

Σχετική υγρασία : < 45% με διαρκή προσπάθεια μηδενισμού

Φωτισμός : μικρότερης δυνατής ισχύος με μειωμένη UV ακτινοβολία(καταστρέφει το υδρόφοβο πολυμερές μονωτικό)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΕΛΕΓΧΟΥ

Ημερομηνία: Παρατηρήσεις:

Ημερομηνία: Παρατηρήσεις:

Ημερομηνία: Παρατηρήσεις:

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ

Ιωακείμ Παπάγγελος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΗΣ

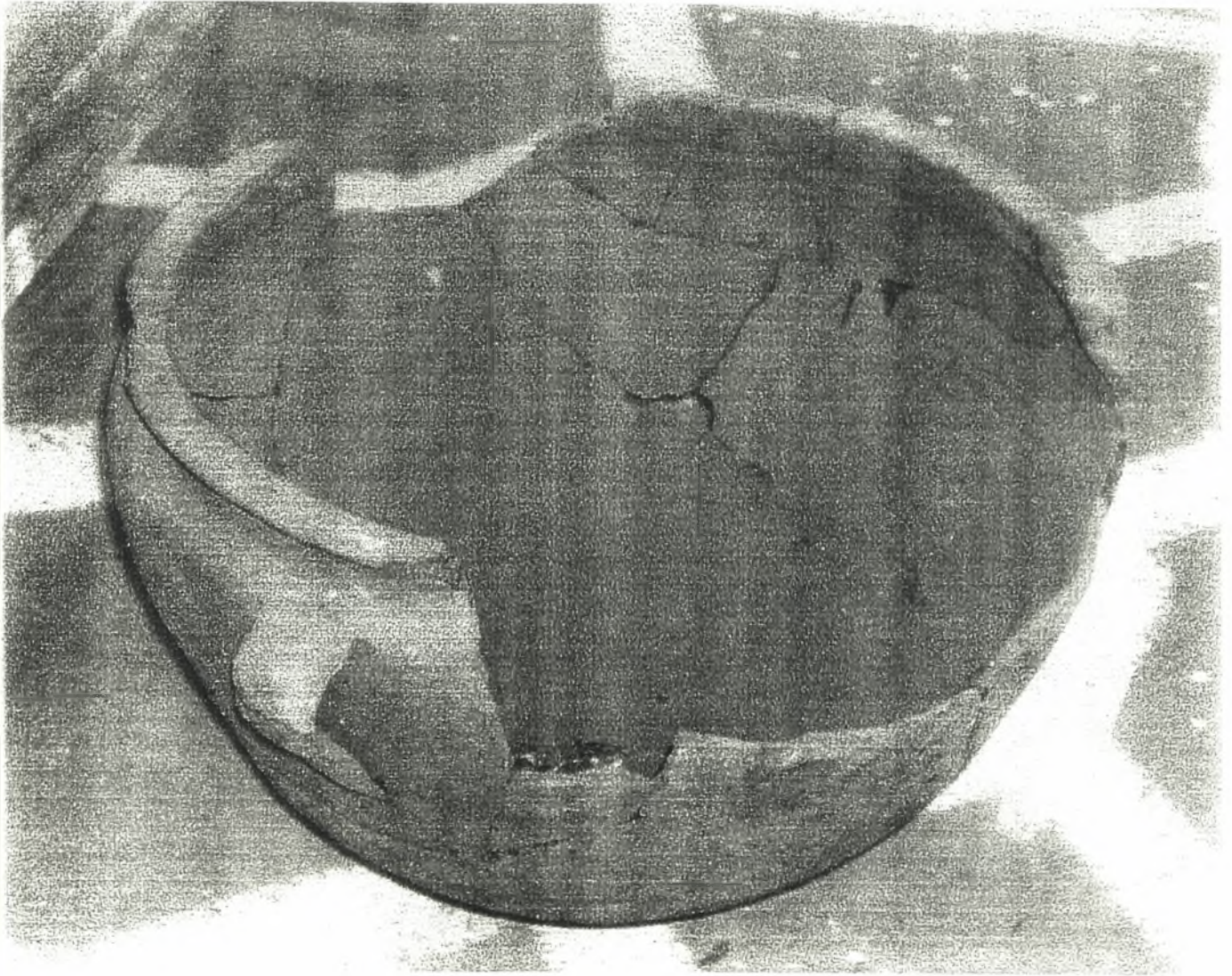
Ελένη Πάππα

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ

Αρχοντία Πολυζούδη

ΣΥΝΤΗΡΗΤΕΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 11-04-2002

Αβαφές αγγείο.

Σιδεροκαύσια

Διαστάσεις ύψος, διαστάσεις βάσεις

0,57 X 0,39 X 0,14

Μουσειολογική και μουσειογραφική μελέτη

Ο όρος *Μουσειολογία* εμφανίζεται μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο και συνυπάρχει ως ταυτόσημη έννοια με την Μουσειογραφία. Η μουσειογραφία καθιερώθηκε ως όρος τον 18^ο αιώνα και υπάρχει μέχρι τα μέσα του 20^{ου} αιώνα.

Ο μουσειογράφος είναι ο επιμελητής που καταγράφει και ταξινομεί θεματικά τους θησαυρούς του μουσείου. Η Μουσειολογία αφορά το ίδιο το εσωτερικό του. Τελευταία, υπάρχει μια τάση ταυτίσεις μεταξύ μουσειολόγου και οικονομικού διευθυντή (manager) χωρίς να μειώνεται το κύρος του μουσειολόγου (επιμελητή του μουσείου). Το ίδιο το μουσείο σήμερα αποτελεί αντικείμενο ευρύτατου προβληματισμού και την τελευταία δεκαετία επαναπροσδιορίζονται οι στόχοι, οι τρόποι λειτουργίας, οι σχέσεις με το κοινό και ο χαρακτήρας του μουσείου γενικότερα¹².

Το μουσείο από χώρο φύλαξης – αποθήκευσης – και παρουσίασης θέασης μεταβάλλεται σε τόπο και τα περιεχόμενα σε δρώμενα, από χώρο μελέτης και μαθήσεως μετατρέπεται σε τόπο διαλόγου και προκλήσεων. Το μουσείο έτσι γίνεται ο τόπος της

σύγχρονης πραγματικότητας, συμμετέχει στο ενεργό προβληματισμό και στη μόρφωση για τον μελλοντικό κόσμο.

Για τη δημιουργία μουσειακής πράξης απαιτείται η ζωντανή σύνδεση των μουσειακών αντικειμένων με την ιστορία τους – χρόνο και χώρο της κατασκευής και λειτουργίας τους, με το ανθρώπινο περιβάλλον τους και τις συνθήκες που το δημιούργησαν, έτσι ώστε με τη βοήθεια του λόγου (οπτικοακουστικά μέσα) ή του κειμένου, της φωτογραφίας, άλλου σύγχρονου μέσου, βασισμένου στην τεχνολογία να πετυχαίνεται πιο σωστή και πιο άμεση.

Στο μουσείο γίνεται διάλογος του σημερινού ανθρώπου με τον άνθρωπο του χθες μέσα από τα αντικείμενα που δημιούργησε. Βιώνεται η καθημερινή ιστορία και συνειδητοποιεί κανείς τη συνέχεια του χθες και του σήμερα, άλλοτε με αργούς ρυθμούς και άλλοτε με πιο γρήγορους.

Επιπλέον, στο μουσείο, το κοινό, μικρό ή μεγάλο παρακολουθεί την έκθεση ατομικά ή ομαδικά έχοντας τη δυνατότητα της φανεράς κίνησης για να «δει» φαινομενικά στάσιμα αντικείμενα, είναι «ελεύθερο» να ζήσει καταστάσεις, να ασκήσει κριτική και να ψυχαγωγηθεί.

Στηριζόμενη σε αυτό το θεωρητικό πλαίσιο, η έκθεση (εκθέσεις) του Πύργου της Ουρανούπολης Χαλκιδικής επιχειρεί να ανταποκριθεί στις σύγχρονες μουσειολογικές προκλήσεις,

λαμβάνοντας όμως υπόψη μία σειρά από παραμέτρους που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην εφαρμογή της μουσειολογικής πρακτικής όπως π.χ το κτίριο (περιέχον) που στεγάζει τις εκθέσεις είναι το ίδιο ένα ιστορικό τεκμήριο – μνημείο.

Σκοπός της οργάνωσης των εκθέσεων είναι η προβολή της ιστορίας και του πλούτου της ΒΑ Χαλκιδικής και του Αγίου Όρους. Στον Πύργο θα υπάρξει μία σαφής παιδευσιακή πρόθεση και πράξη¹³.

Στους χώρους του Μπαρμπακά παρουσιάζεται η διαχρονική ιστορία της Χαλκιδικής (ΒΑ) μέσα από τις σημαντικότερες αρχαιολογικές θέσεις, στο κτίριο του κυρίως Πύργου η τέχνη και η ιστορία του Αγίου Όρους και η σύνδεση του με τη Χαλκιδική και τέλος το κτίριο του Αρσανά φιλοξενεί τα οπτικοακουστικά μέσα με την προβολή ολιγόλεπτων ταινιών που αφορούν στην πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής αλλά και το έργο της αρμόδιας εφορείας στα πλαίσια της προστασίας και συντηρησής της.

Ο πρώτος χώρος του Μπαρμπακά θα λειτουργήσει ως εισαγωγικός χώρος στον οποίο ο επισκέπτης θα ενημερώνεται για τις εκθετικές ενότητες.

Στον ίδιο χώρο θα υπάρχει ένας μεγάλος χάρτης της Χαλκιδικής με δεικνυόμενες επάνω της αρχαιολογικές θέσεις και μνημεία της ΒΑ Χαλκιδικής και Αγίου Όρους. Έτσι ο επισκέπτης

θα μπαίνει στην ατμόσφαιρα της έκθεσης που θα ακολουθήσει, μία ατμόσφαιρα που αμέσως δημιουργείται με την είσοδο του στο συγκρότημα του Πύργου. Στο δεύτερο χώρο, που είναι σχετικά μικρός θα κυριαρχεί η προσθήκη με τα δύο εξαιρετικά κράνη (κλασσικής εποχής) που προέρχονται από το ναυάγιο του Ξέρξη στη θαλάσσια περιοχή του Αγίου Όρους. Αυτά τα ευρήματα μαζί με τα προϊστορικά αγγεία (6) από τη μονή Χελανδαρίου θα ταξιδέψουν νοερά τον επισκέπτη με μία διαχρονική πορεία στο παρελθόν της περιοχής που αρχίζει από τα προϊστορικά χρόνια. Βέβαια, πρέπει να γίνει σαφές ότι η παρουσίαση της ενότητας αυτής δεν είναι ολοκληρωμένη για τους λόγους ότι: από τη μία η παρουσίαση της προϊστορικής – κλασσικής αρχαιότητας δεν αποτελεί αρμοδιότητα της εφορείας και από την άλλη επιδίωξη ήταν να αναφερθεί – παρουσιαστεί σύντομα η περίοδος αυτή προκειμένου να φανεί η διαχρονικότητα αλλά να τονιστούν περισσότερο οι Βυζαντινοί χρόνοι¹⁵. Παρόλα' αυτά από άποψη αισθητικής και επιβλητικής παρουσίασης τα κράνη αποδεικνύονται «ζωντανά» αντικείμενα και καθυποβάλλουν τον επισκέπτη.

Στον τρίτο χώρο παρουσιάζεται η Βυζαντινή Χαλκιδική. Ξεκινώντας με τα παλαιοχριστιανικά χρόνια, την ενότητα ανοίγει μία επιγραφή μαρμάρινη από τη Βαρβάρα, θέση σημαντικότερη με 3 παλαιοχριστιανικές βασιλικές. Μαζί με το παλαιοχριστιανικό

νεκροταφείο και τον οικισμό στη Μεγάλη Παναγία, οι δύο αυτές θέσεις παρουσίαζαν στον επισκέπτη τα καλύτερα και αντιπροσωπευτικότερα ευρήματα τους τα οποία συνοδεύονται από σχέδια και φωτογραφίες. Η ευρύτερη χρήση του τεκμηριωτικού υλικού, κατατοπιστικά κείμενα, χάρτες φωτογραφίες, αποτυπώσεις, σχέδια (αναπαραστατικά, ερμηνευτικά, συγκρητικά) μακέτες καθιστούν την πρόσληψη και ερμηνεία του μηνύματος ευκολότερη με αποτέλεσμα ο επισκέπτης αβίαστα να πληροφορείται και να εμβαθύνει στο ιστορικό γίνεσθαι της περιοχής.

Ο χώρος εκθετικά συνεχίζει με την παρουσίαση της Χαλκιδικής (ΒΑ) στα μεσοβυζαντινά χρόνια με ευρήματα από Σανά, Ιερισσό, Βατονία, Αρναία, Παλαιοχώρι. Εξαιρετικής τέχνης για την εποχή κοσμήματα έχουν να δείξουν το μεσαιωνικό νεκροταφείο της Ιερισσού, ταφές από Σανά και Βατονία, ενώ ανασκαφές στην Αρναία δίνουν πολλές πληροφορίες για την χρήση σκευών καθημερινού βίου. Ιδιαίτερη θέση στο χώρο καταλαμβάνει η ομάδα των προσθηκών που αφορούν στη Μονή Ζυγού. Ο επισκέπτης θα έχει την ευκαιρία να πάρει μία «γεύση» μόνο από την τέχνη και την αρχιτεκτονική αυτής της εκτός ορίων Μονής. «Γεύση» η οποία θα λειτουργήσει παραπεμπτικά στον ίδιο τον αρχαιολογικό χώρο, λίγα μέτρα από το μουσείο, όπου εκεί ο επισκέπτης θα έχει την ευκαιρία να βιώσει την ίδια την κοινωνική

πράξη της μουσειακής πραγματικότητας¹⁶. Η ενότητα κλείνει με την παρουσίαση των Σιδηροκαυσίων Οθωμανικής περιόδου. Μία σημαντικότερη θέση η λειτουργία και η χρήση της οποίας υφίσταται ως σήμερα. Το μεγάλο αγγείο που συνοδεύει τις σχετικές με τη θέση αυτή πινακίδες, λειτουργεί αντιπροσωπευτικά και επιβλητικά καθώς ο όγκος του και η απλότητα του εντυπωσιάζει και προκαλεί για περαιτέρω παρατήρηση και προβληματισμό.

Βγαίνοντας ο επισκέπτης από αυτές τις αίθουσες θα έχει βιώσει σύντομα ένα διαχρονικό ιστορικό παρελθόν ενώ ήδη θα έχει δεχθεί προκλήσεις να ψάξει και να αναζητήσει περισσότερα πράγματα. Σ' αυτήν την κατεύθυνση συντελεί και η αρχιτεκτονική διαμόρφωση του κτιρίου (πόρτες, διάδρομοι, κλίμακες) δημιουργώντας μία διαρκή αίσθηση αναζήτησης. Έτσι ο επισκέπτης ακολουθώντας μία σηματοδοτημένη πορεία, μπορεί να επισκεφθεί τον πάνω όροφο του Μπαρμπακά όπου σε δύο χώρους (δωμάτια) φιλοξενείται η έκθεση του ζεύγους Loch που έζησαν στον Πύργο στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Στην ουσία αυτή η εκθετική ενότητα αναφέρεται στη σύγχρονη ιστορία της Ουρανούπολης και του Πύργου ειδικότερα, αφού στον πρώτο χώρο θα φιλοξενεί τρεις μακέττες του Πύργου. Η προσωπογραφία του ζεύγους Loch και ιδιαίτερα της κυρίας Loch μέσα από την παρουσίαση προσωπικών αντικειμένων αλλά και εξαιρετικών

χαλιών αποδεικνύεται ιδιαίτερα σημαντική για την ιστορία της Ουρανούπολης από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Μπαίνοντας στο μπαρμπακά από την κεντρική είσοδο συναντά κανείς το εκδοτήριο εισητηρίων.

A. Αίθουσα

Η πρώτη αίθουσα περιλαμβάνει εκθέματα της προχριστιανικής Χαλκιδικής και ειδικότερα: 1) δύο ψηλές βιτρίνες μέσα στις οποίες θα τοποθετηθούν τα προϊστορικά αγγεία από την περιοχή του Αγίου Όρους, 2) δύο κρεμαστές βιτρίνες μέσα στις οποίες θα τοποθετηθούν τα δύο κράνη κλασσικής εποχής που προέρχονται από τη θαλάσσια περιοχή του Αγίου Όρους.

B. Αίθουσα

Περιλαμβάνει εκθέματα από την Βυζαντινή και νεώτερη Χαλκιδική με 5 χαμηλές και 5 ψηλές βιτρίνες. Εκτός από τις βιτρίνες έχουμε και ράφια πάνω στα οποία τοποθετούνται κάποια συγκεκριμένα αντικείμενα.

Μπαίνοντας στην αίθουσα βλέπουμε σε ράφια την παλαιοχριστιανική επιγραφή από την τοποθεσία Βαρβάρα. Η ενότητα της Βαρβάρας ολοκληρώνεται με 2 χαμηλές βιτρίνες μέσα στις οποίες τοποθετούνται τα κεραμικά και μεταλλικά αντικείμενα της περιοχής.

Στη συνέχεια ακολουθεί η Μεγάλη Παναγία με 2 χαμηλές βιτρίνες στις οποίες τοποθετούνται τα κεραμικά και μεταλλικά

αντικείμενα (κυρίως κοσμήματα) που ανεβρέθησαν στην τοποθεσία Μεγάλη Παναγία.

Στη μεταβυζαντινή ενότητα τα ευρήματα των περιοχών Ιερισσού, Σανών και Βατονία τοποθετούνται 4 ψηλές βιτρίνες.

Η πολύ σημαντική ενότητα της μονής Ζυγού παρουσιάζεται με δύο χαμηλές βιτρίνες τα μικροαντικείμενα και γυάλινα ευρήματα από την ανασκαφή, ενώ στο ράφι τοποθετούνται κάποια μεγαλύτερα σε μέγεθος αντικείμενα.

Τέλος, σε μία διαμορφωμένη γωνιά του χώρου παρουσιάζονται ενδεικτικά ευρήματα από τις περιοχές Αρναία, Παλαιοχώρι και Σιδηροκαύσια.

Όλες οι ενότητες συνοδεύονται από πληροφοριακές πινακίδες (πλεξιγκλάς) που ενημερώνουν το κοινό με φωτογραφίες, σχέδια και κείμενα.

Οι τύποι των βιτρινών που προβλέπονται πρέπει να πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

A) ως προς το άνοιγμα

- ανοιγόμενες από πάνω
- ανοιγόμενες από μπροστά

B) ως προς το μέγεθος και τη στήριξη

- μία περίοπτη βιτρίνα με στήριξη σε πόδι
- ψηλές πάνω σε βάθρο
- ψηλές με στήριξη σε πόδι και πάνελς

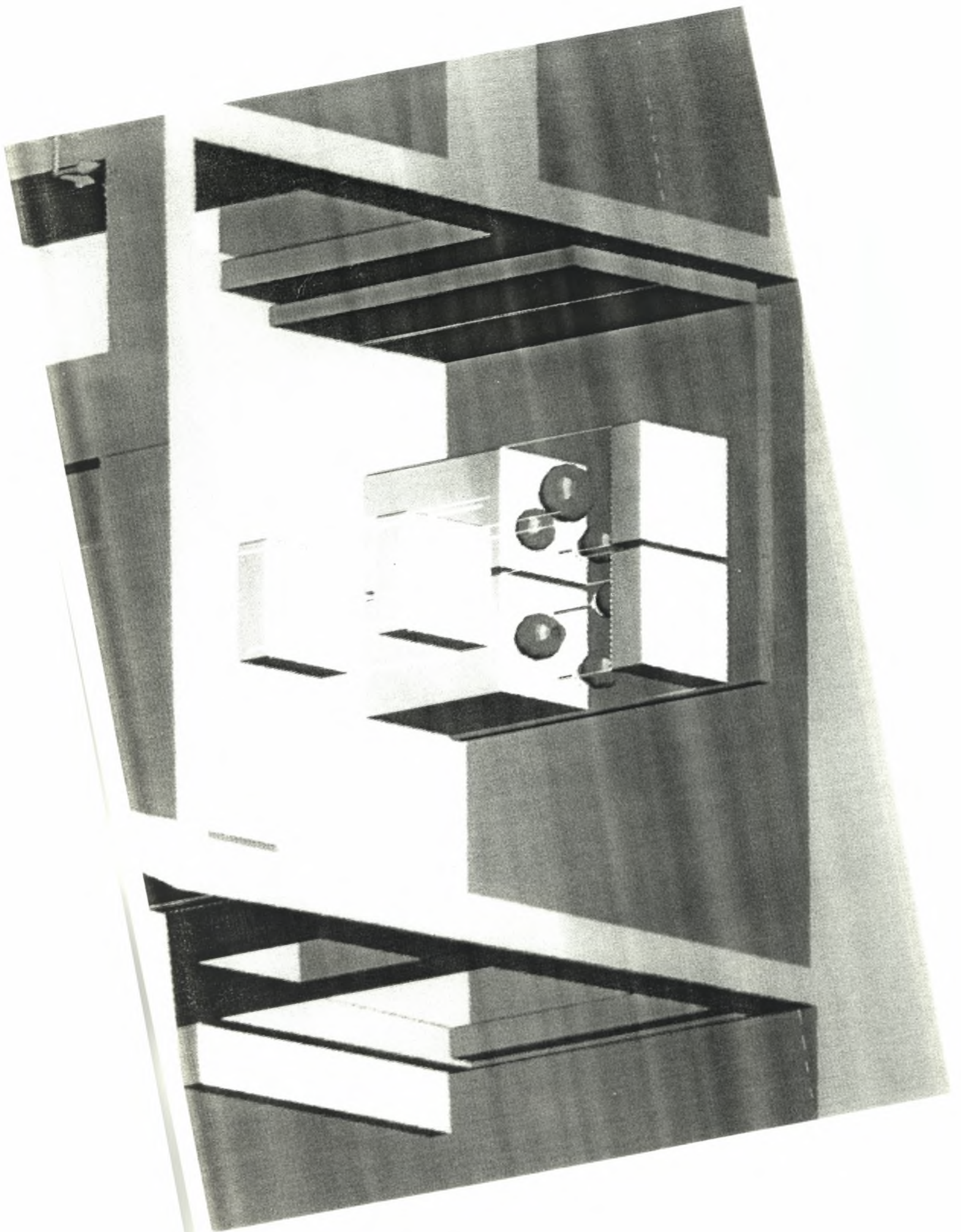
- χαμηλές με στήριξη σε πόδι και πάνελς
- χαμηλές βιτρινές ράφια
- ράφια στενά αναρτημένα σε πάνελς

Γ) ως προς την ύπαρξη στεγανών κουτιών για το φωτισμό και το υλικό ART SORB:

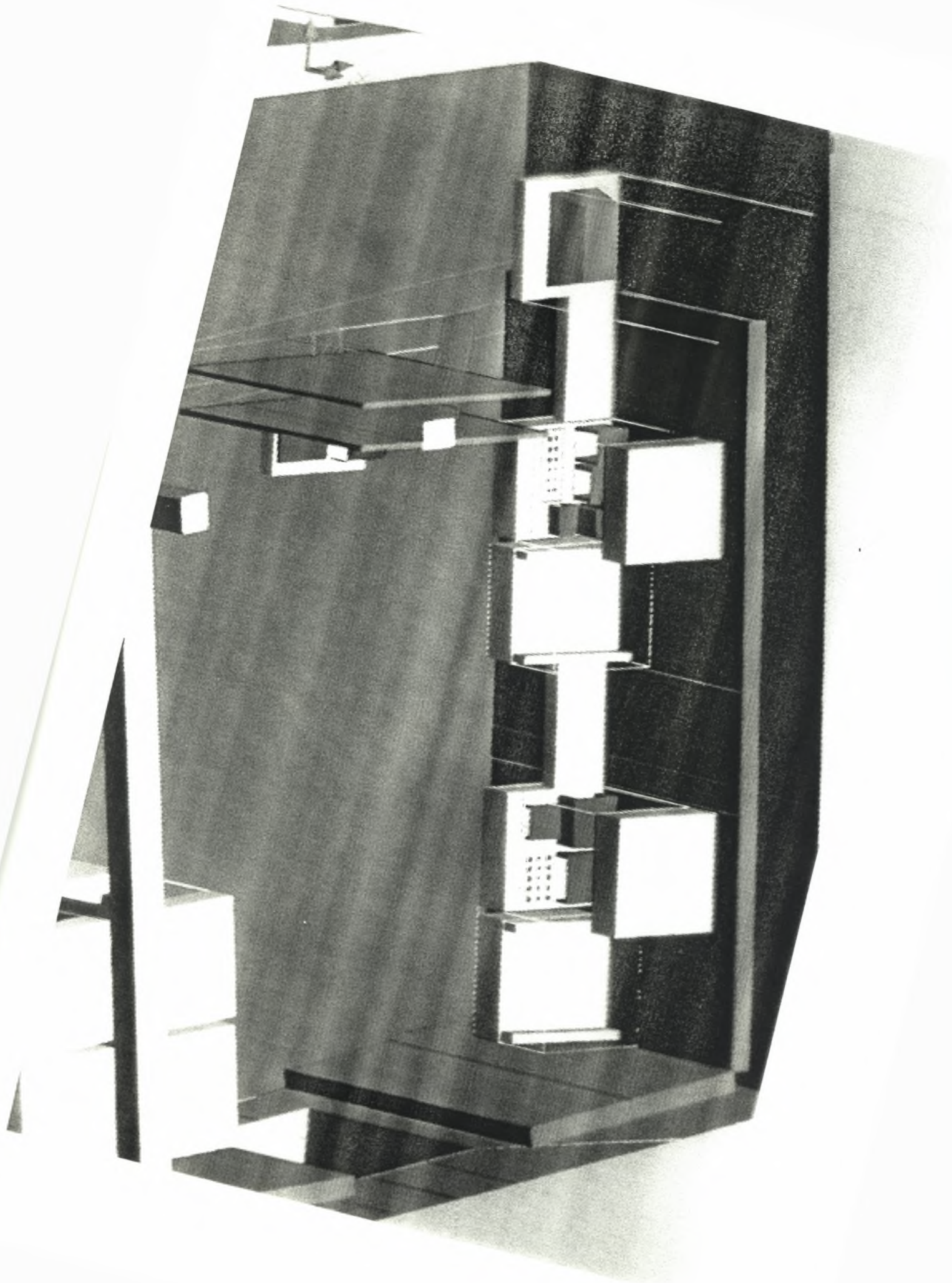
- με κουτί από πάνω και κάτω
- με κουτί μόνο από κάτω.

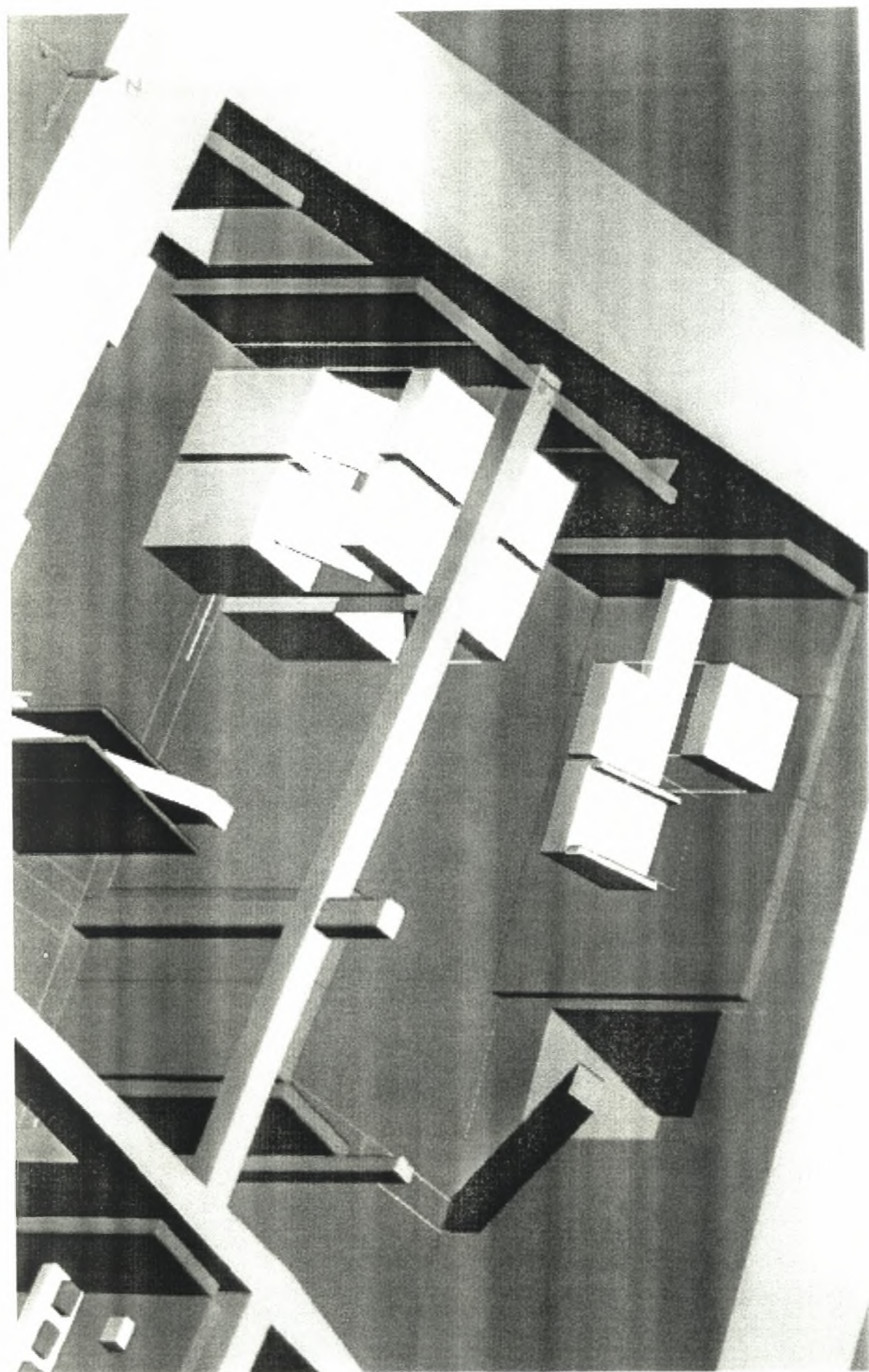
Απαραίτητη προϋπόθεση είναι όλες οι βιτρίνες να είναι αεροστεγείς για την επίτευξη του ελεγχόμενου περιβάλλοντος ειδικότερα ως προς την υγρασία και τη σκόνη, ενώ ο φωτισμός που μετριέται με Lux, είναι άμεσα συνδεδεμένος με το υλικό σύστασης των εκθεμάτων και παρέχεται με σύστημα οπτικών ινών διατομής 23 εκατοστών που θα φέρει και dimmer.

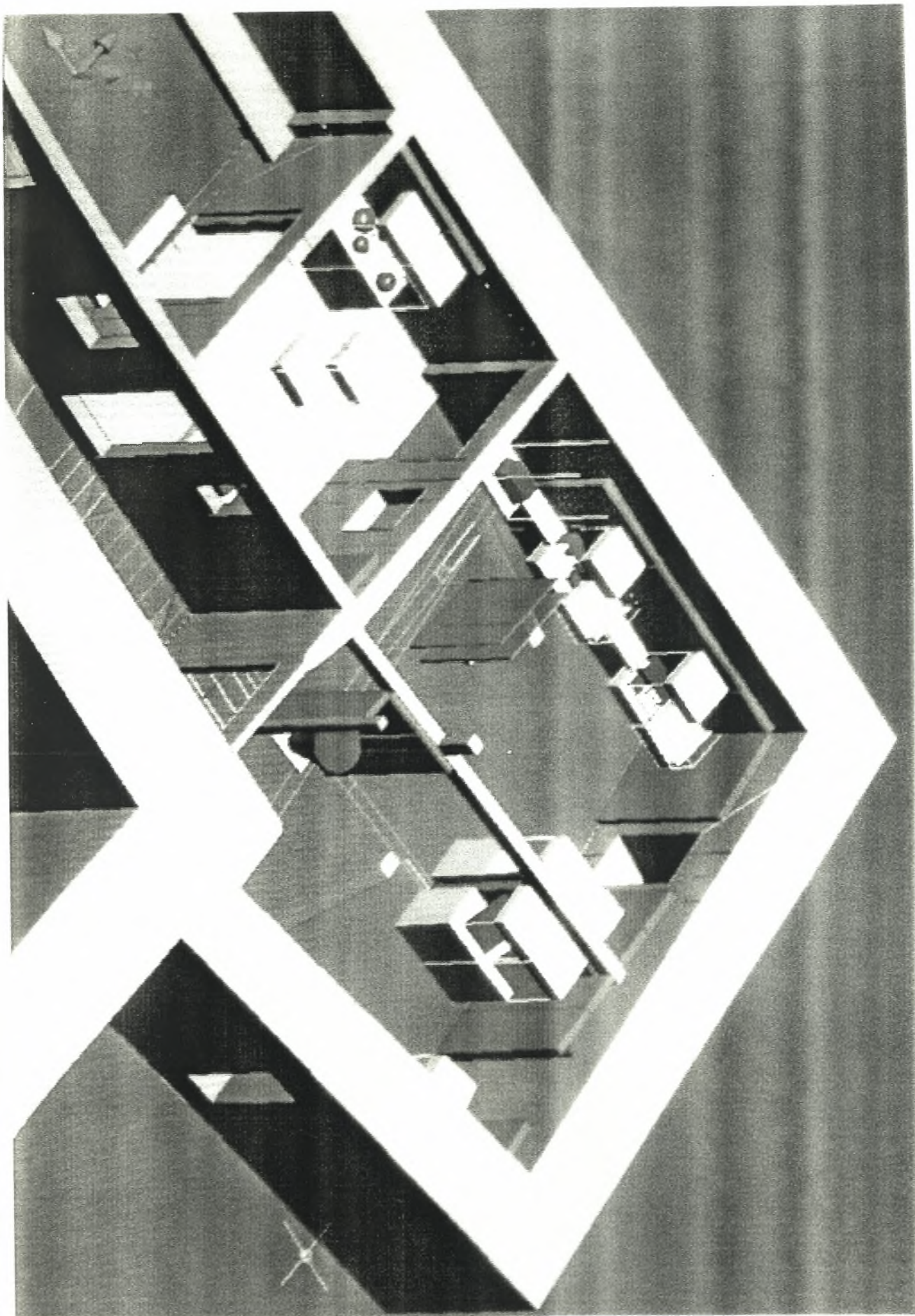
Οι οπτικές ίνες είναι σύμφωνες με τις προδιαγραφές για την χρωματική απόδοση κατά Din 6169 με οπτική απώλεια σε $550\text{m} < 200 \text{ db/ km}$ μήκους αντοχή ινών και περίβλημα που καλύπτει φάσμα θερμοκρασίας $-15 +100$ και δυνατότητα αναμετάδοσης στα 550 και σε μήκος $1\text{m} > 60\%$ και σε 550m και μήκος $15\text{m} > 30\mu^{17}$.

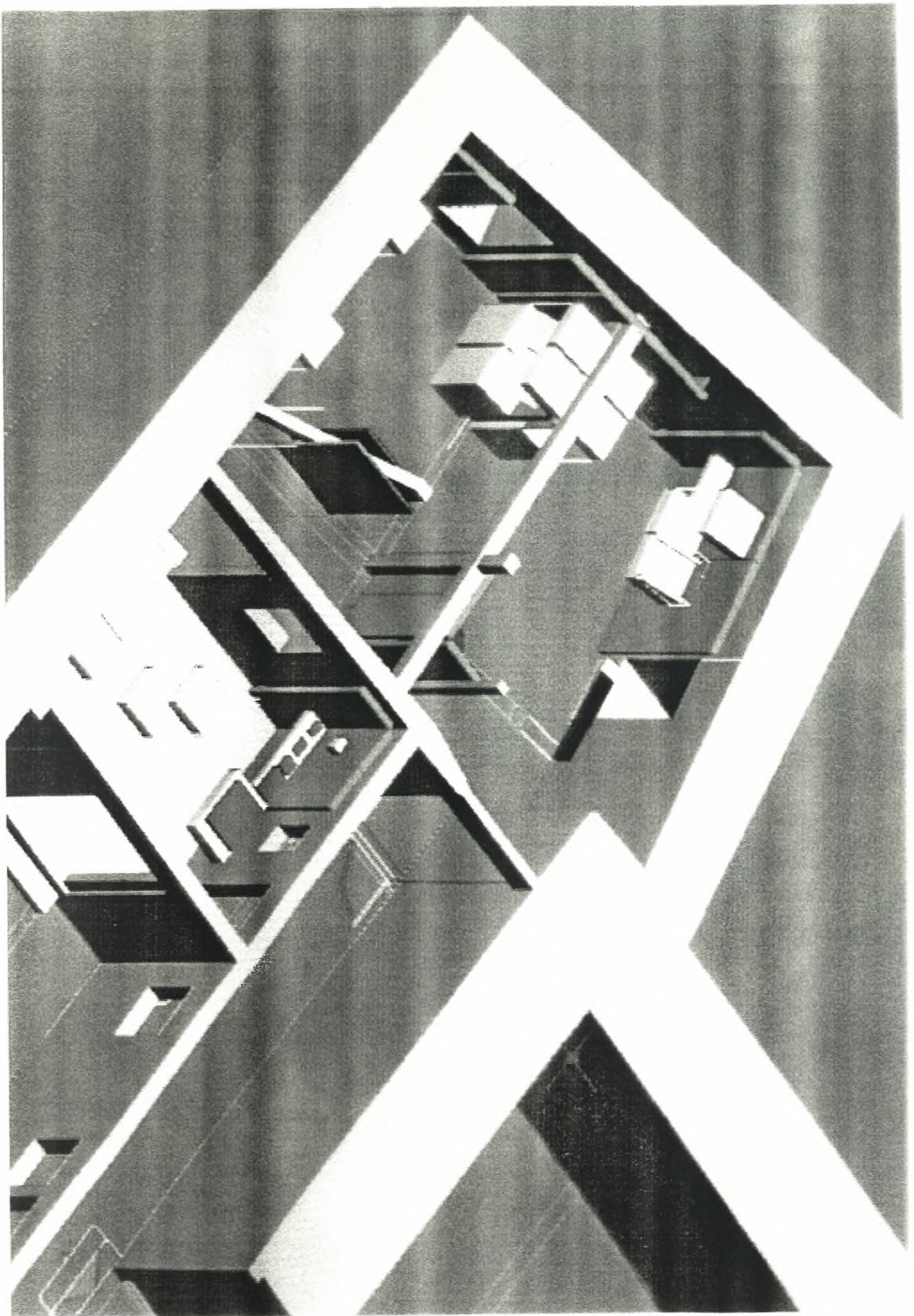

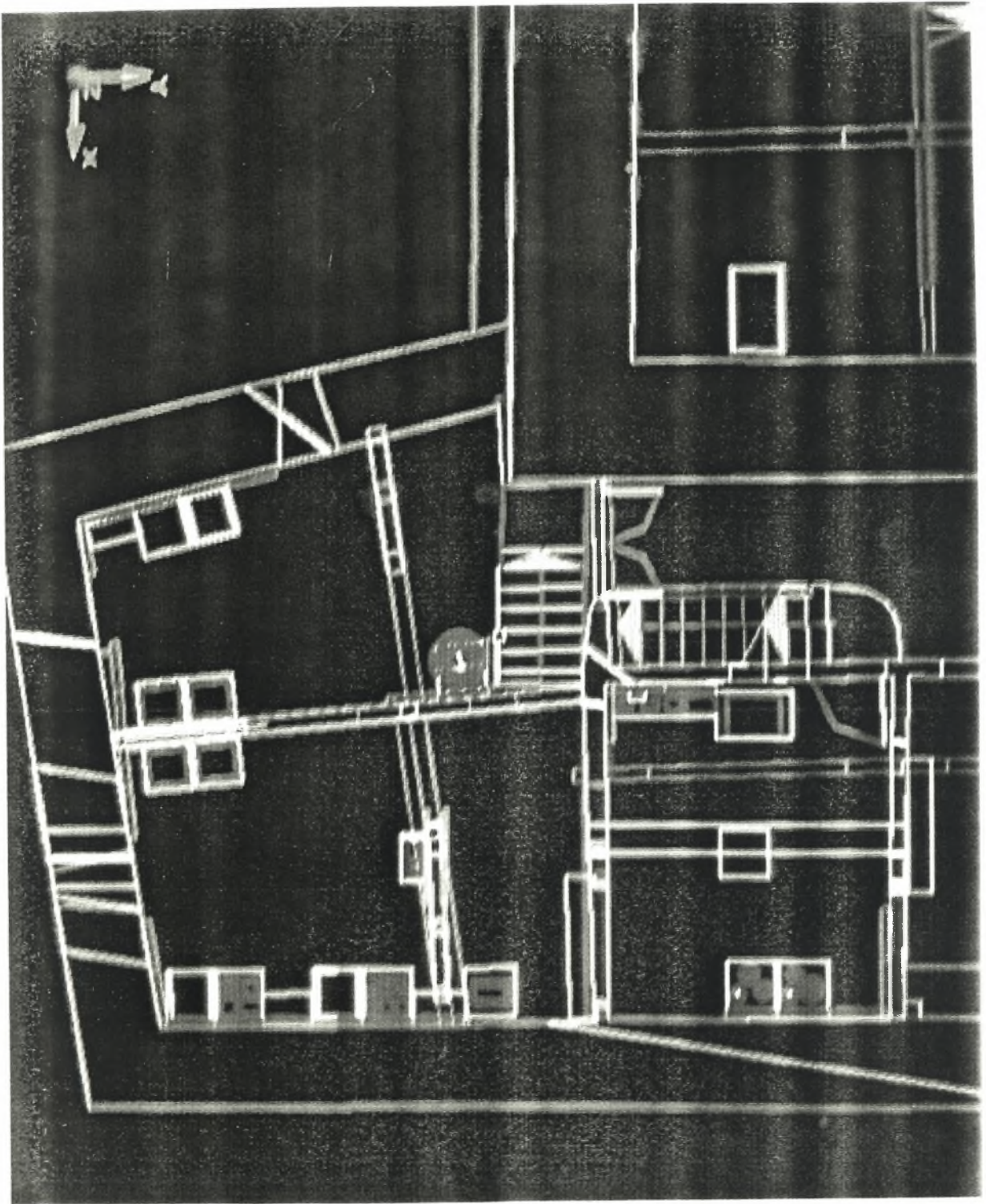

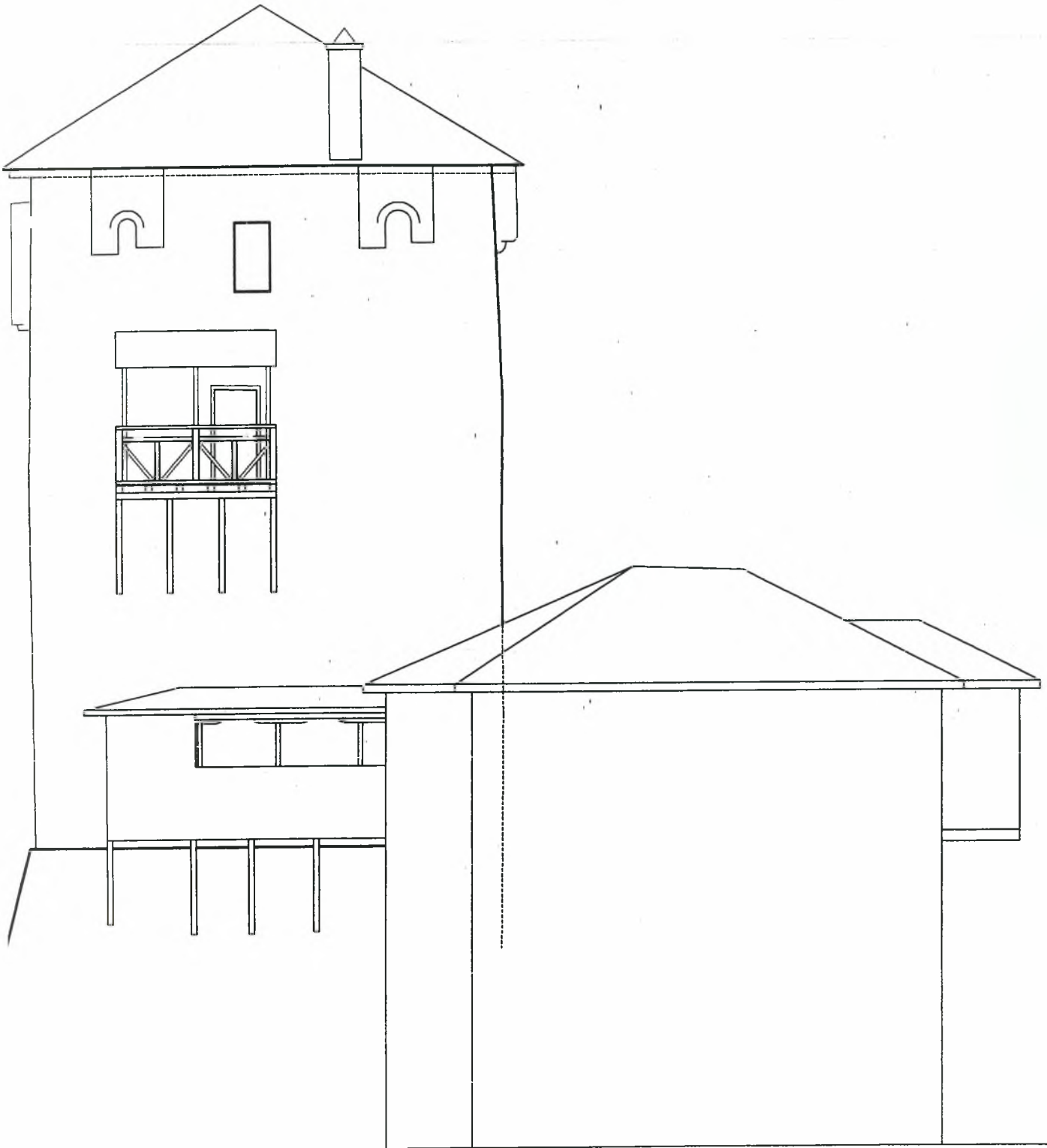

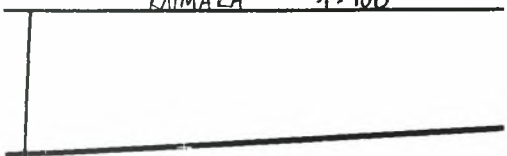

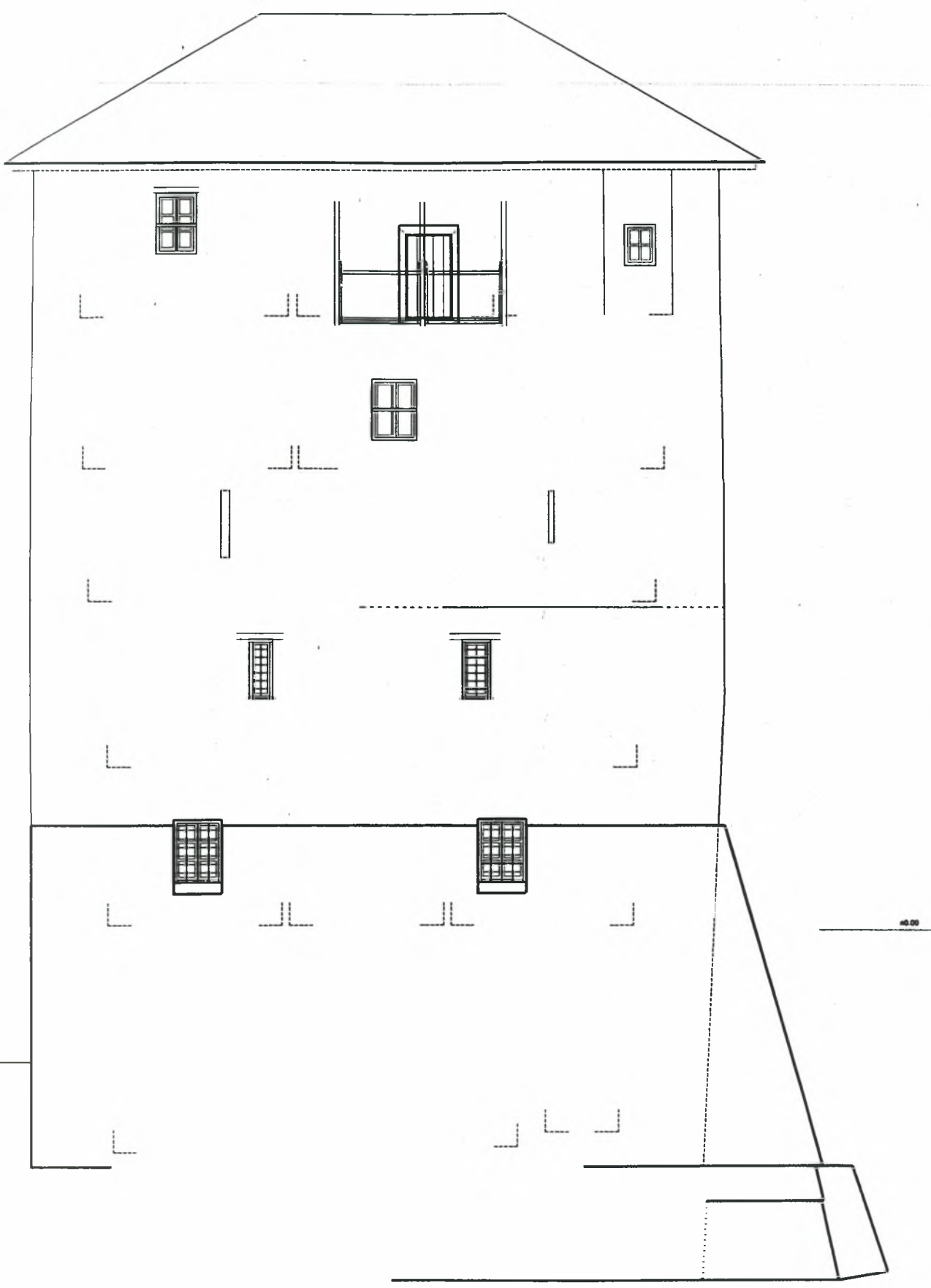

ΚΑΙΜΑΚΑ 1:100

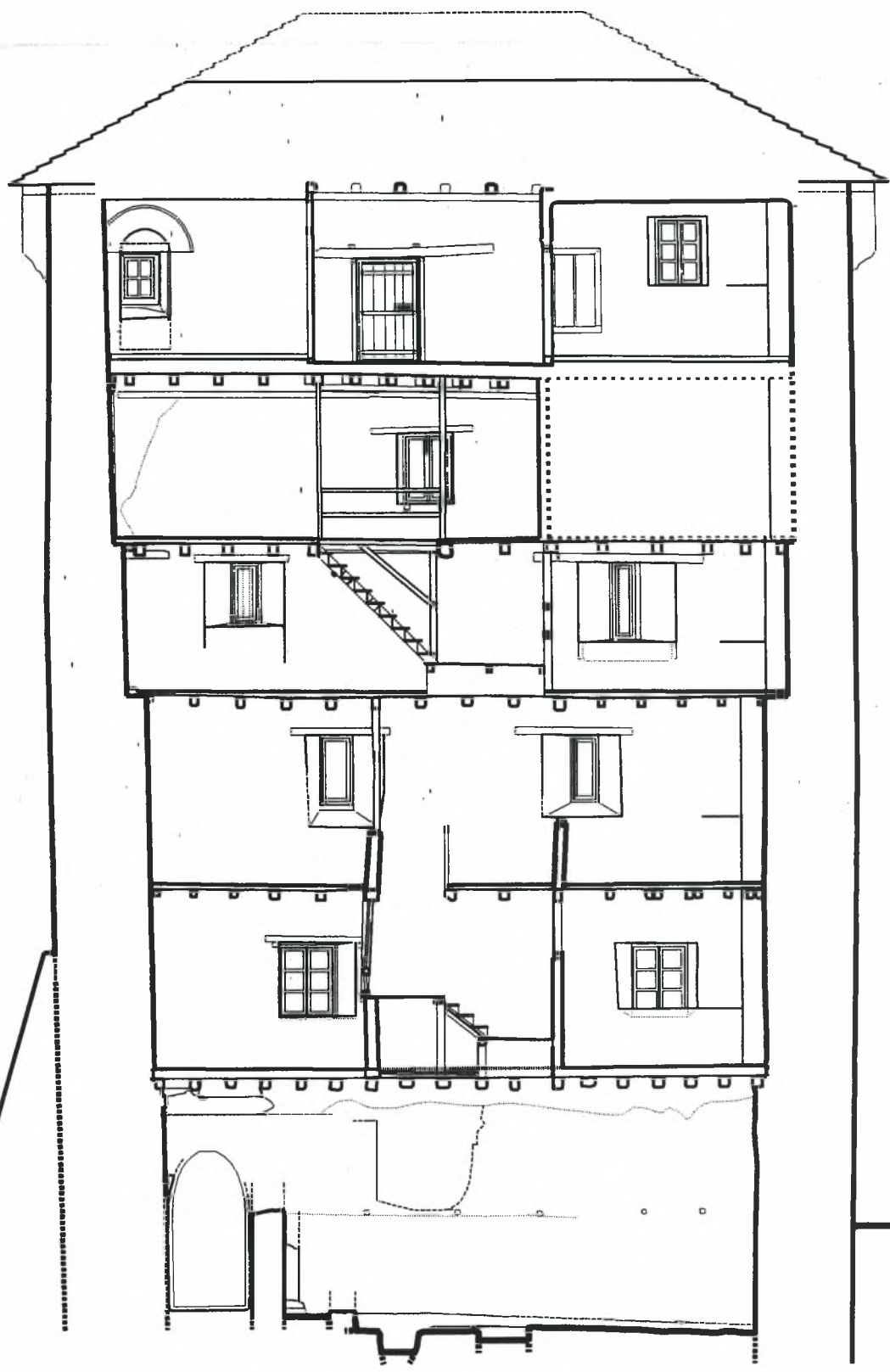
ΝΟΤΙΑ 044

ΚΑΙΜΑΚΑ 1:100

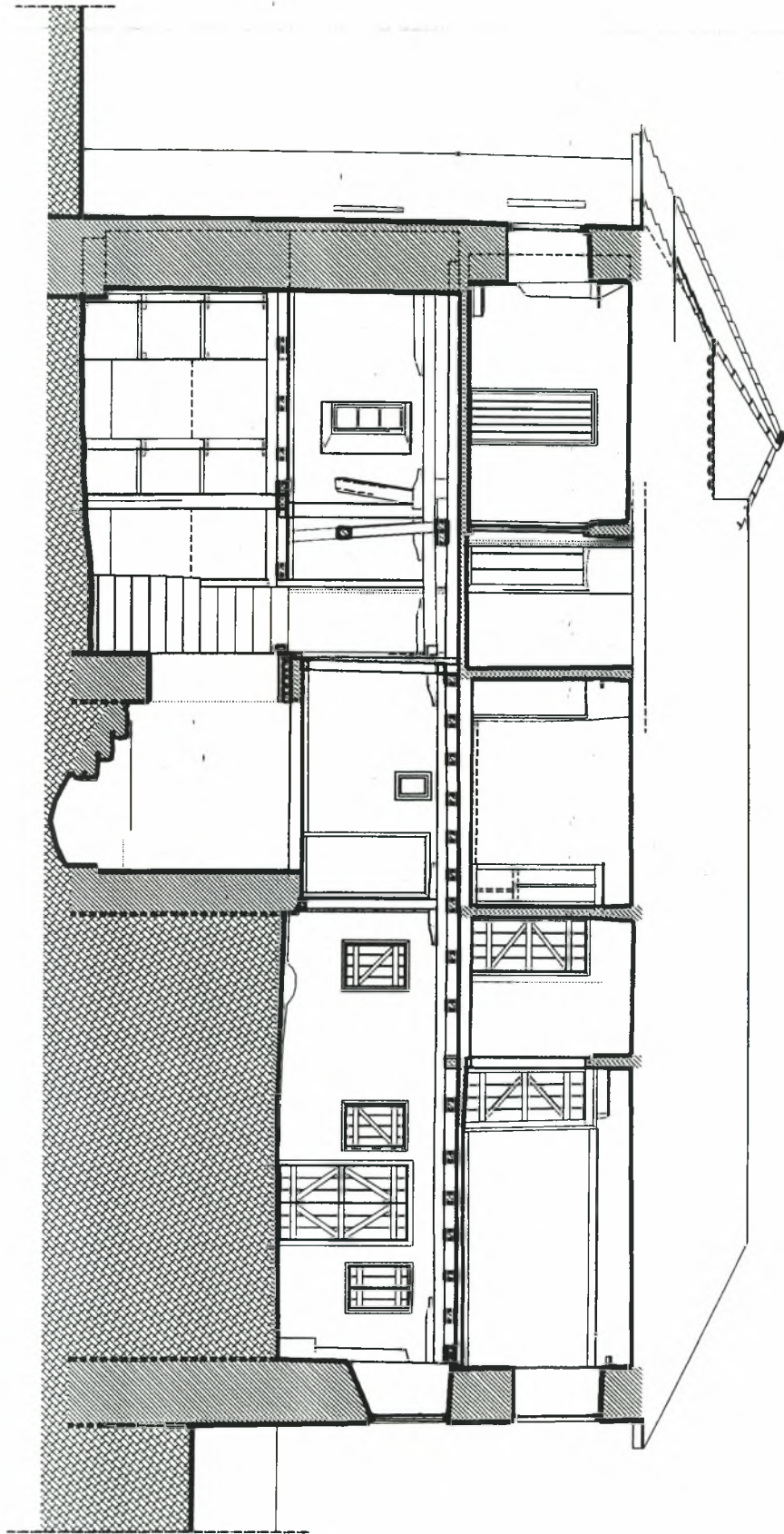
ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

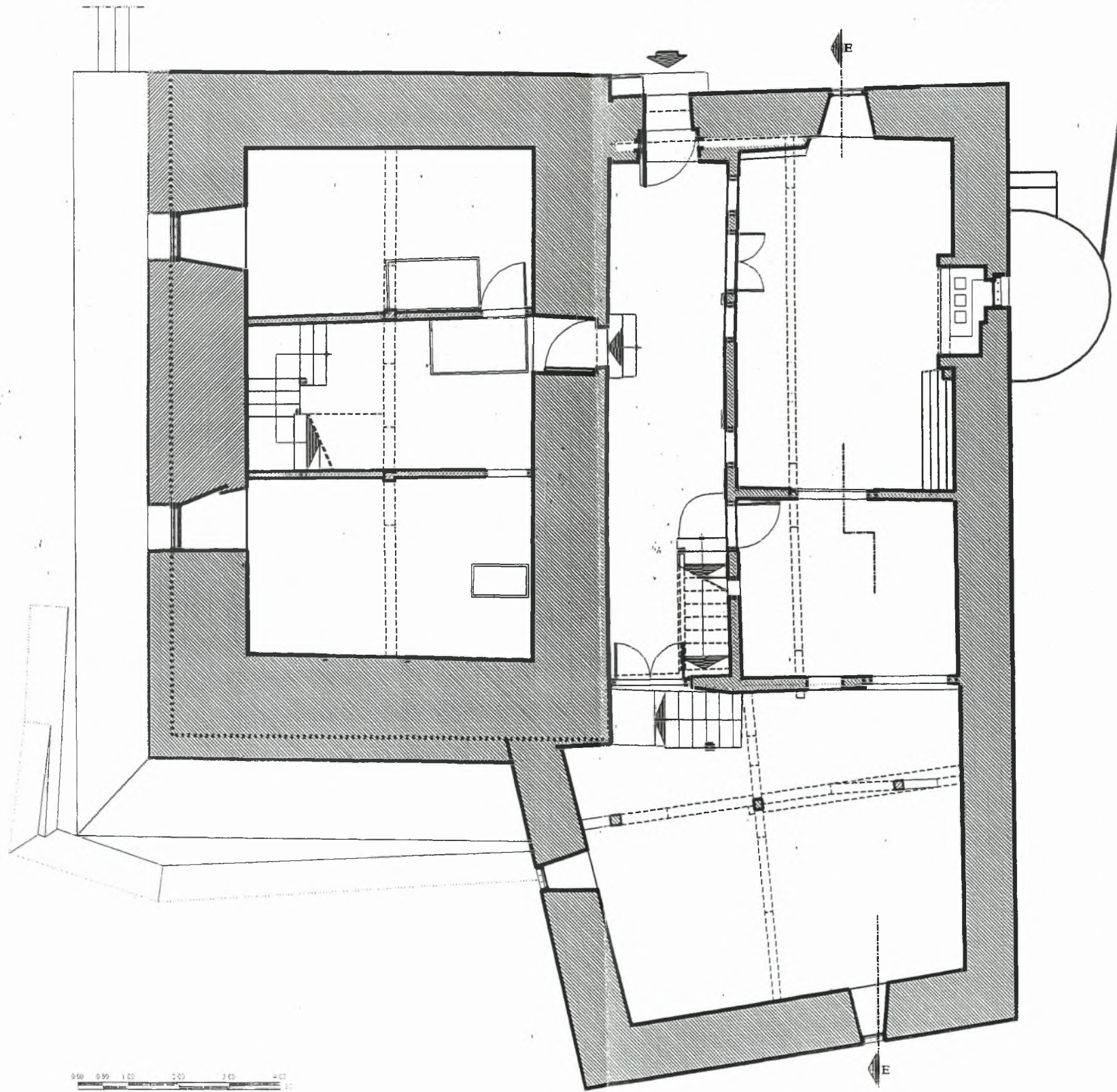

KAIMAKA 2:100

TOMH A-Z

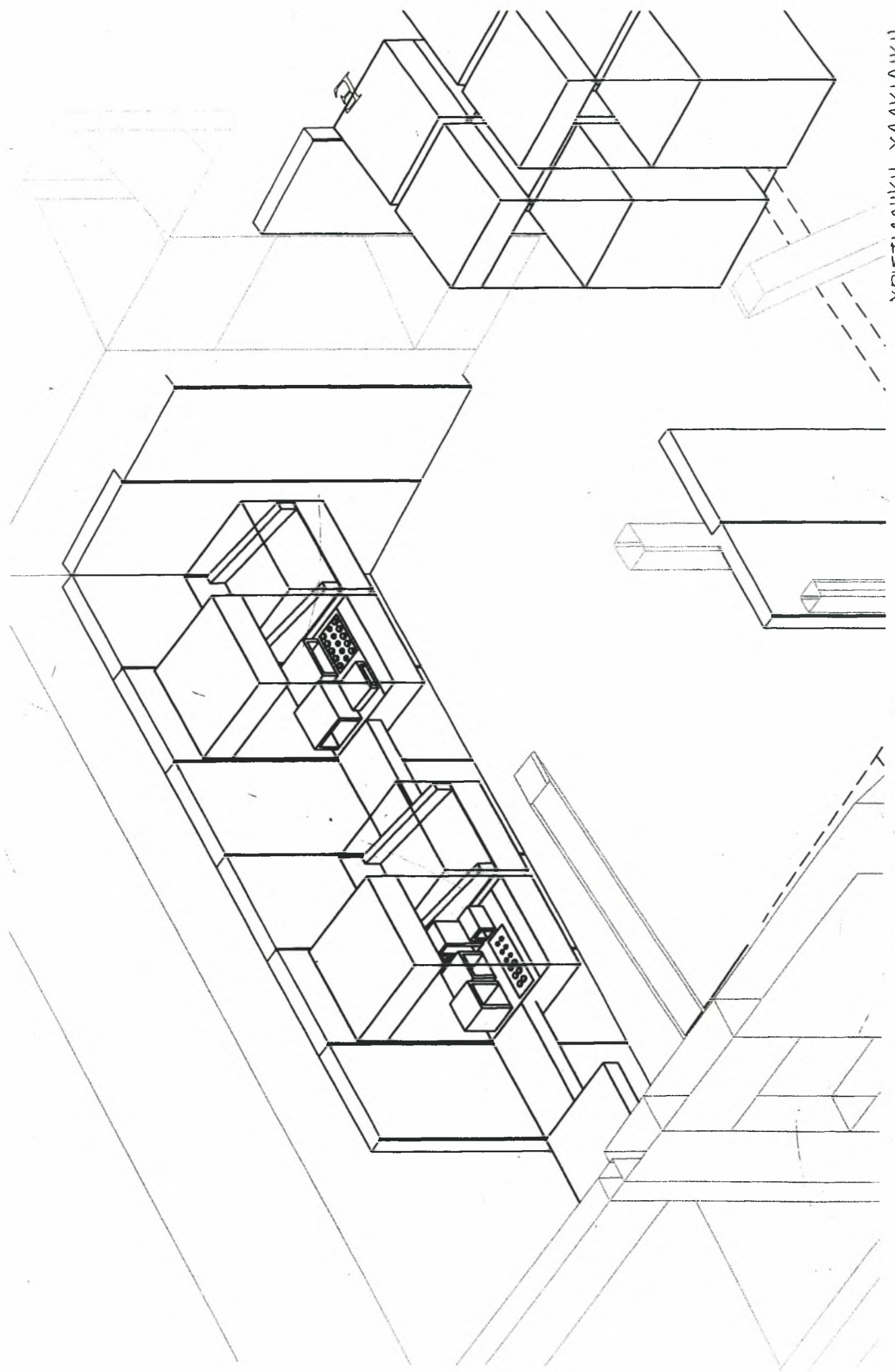
0.00 0.50 1.00 2.00 3.00 4.00
M

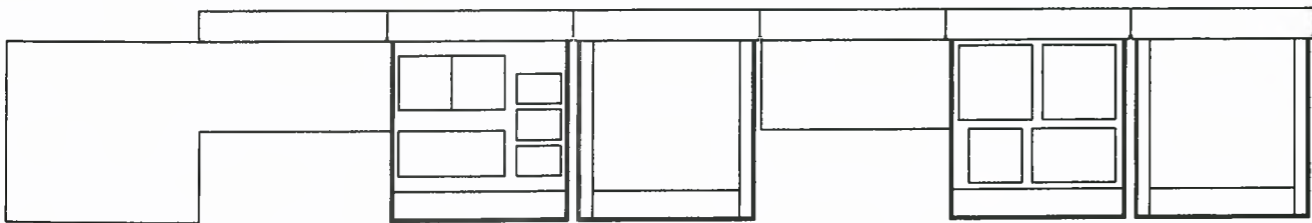
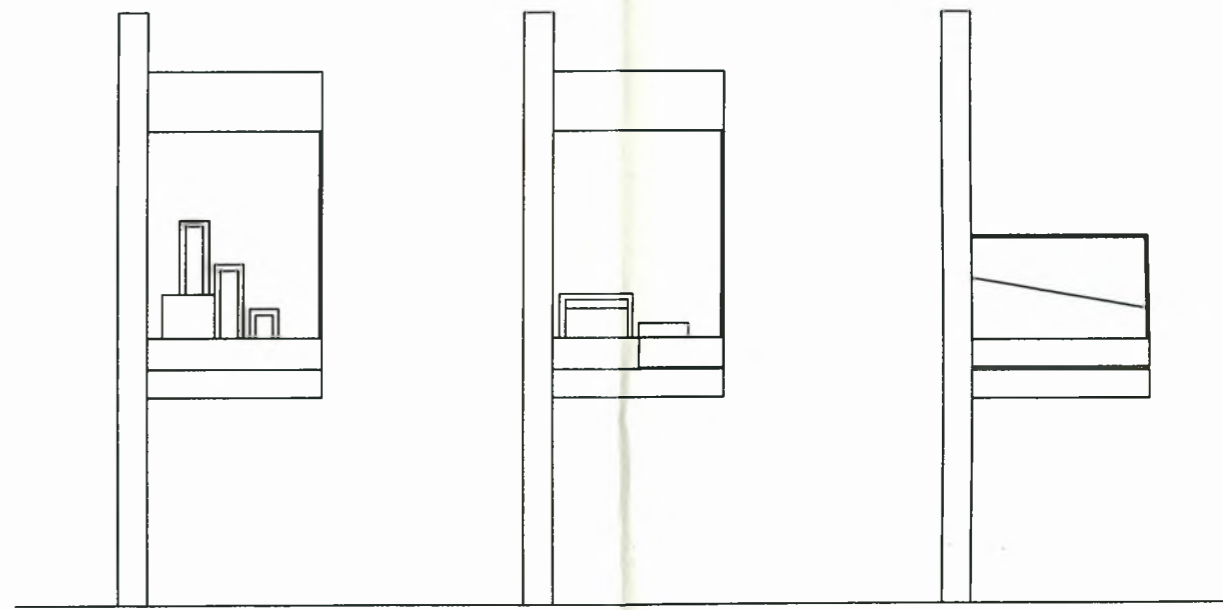
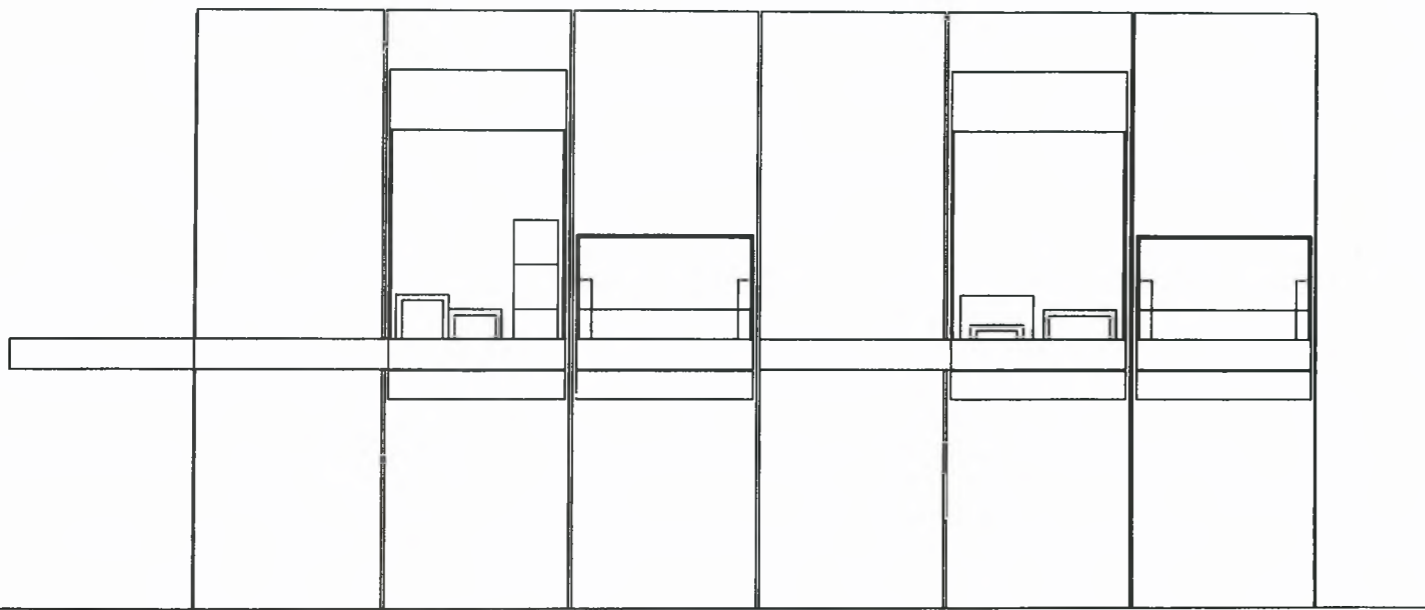

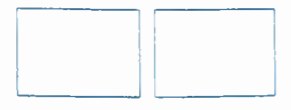
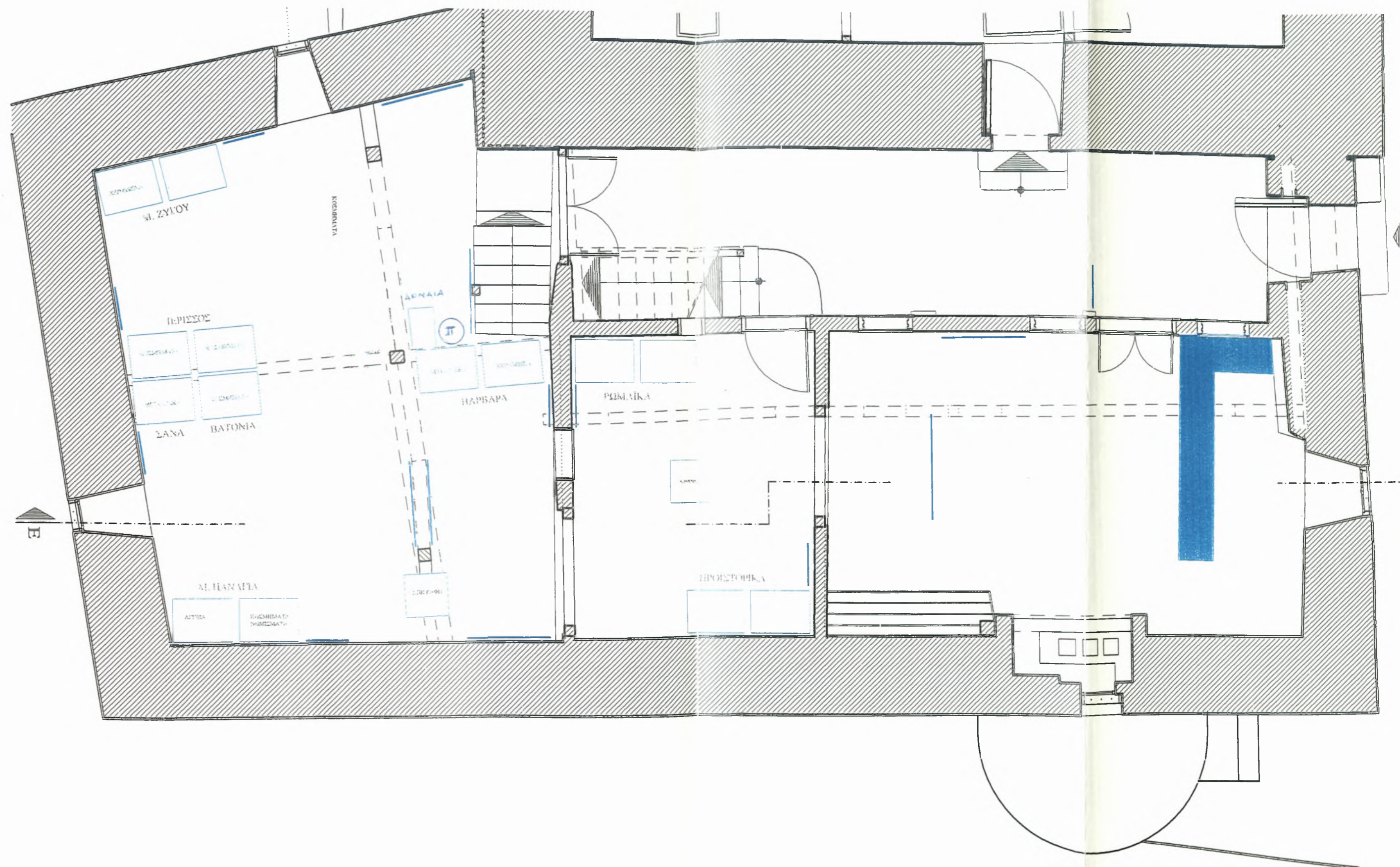

0.50 1.00 1.50 2.00 2.50

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ
ΒΑΡΒΑΡΑ - Μ. ΠΛΑΥΑΤΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία Αναφοράς

- Κ. Δεληγιάννη Δ. «Περί Μουσείων» Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Joice M. Nankivell, Prosforion – Ouranoupoliw, Rugw and Dyew, Κωνσταντινούπολη 1964.
- Joice M Nankivell, A fringle of blue, Λονδίνο 1968.
- Ν. Κ. Μουτσόπουλος, Ουρανούπολις, Χαλκιδικής. Μελέτη αναβιώσεως και εξωραϊσμού, Θεσσαλονίκη 1976.
- Ι. Αθ. Παπάγγελος, «Ειδήσεις για τα Ιβηρήτικα Μετόχια της Ιερισσού» Βυζαντινά 13, β' (1985) σ.σ. – 1571 – 1618.
- Ι. Αθ. Παπάγγελος, Χαλκιδική, Θεσσαλονίκη 1989 – 90 σ.σ. 216 – 222.
- Ι. Αθ. Παπάγγελος, «θυρανοπόλως τοπογραφικά» Πρακτικά του 5^{ου} Διεθνούς Συμποσίου «Αρχαία Μακεδονία», τ. 2, Θεσσαλονίκη 1993, σ.σ. 1155 – 1187.
- Διονυσία Παπαχρυσάνθου, Ο Αθωνικός Μοναχισμός. Αρχές και Οργάνωση, Αθήνα 1992,
- Στοιχεία συστάσεως και εξελίξεως των Δήμων και κοινοτήτων. 48 Νομός Χαλκιδικής, Αθήνα 1962, σ.σ. 16 – 17, 28 – 29, 189.
- Φωτεινή Λέκκα εφαρμοσμένη Μουσιολογία (Φωτοτυπίες Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας).
- Θ. Σχινάς, Οδοιπορικοί Σημειώσεις Μακεδονίας, τεύχος 5, Αθήνα 1887, σ. 706.
- Ελένη Τρακοσοπούλου – Σλακίδου, «Από τις ανασκαφές της Ανατολικής Χαλκιδικής» ΑΕΜ Θ7 (1993), σ.σ. 421 – 424.
- Βιβλία Μουσειολογίας και πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Σπ., Κοκκίνη, Τα μουσεία της Ελλάδος, Αθήνα, Εστία 1979
- Αγγελ. Κόκκου, Η μέριμνα για τις αρχαιότητες στην Ελλάδα και τα πρώτα μουσεία, Αθήνα, Ερμής 1977.
- Γιώργος Κορδομενίδης, Τα μουσεία της Θεσσαλονίκης Ανάπτυπο από το περιοδικό Διαγώνιος αρ. 11, Αυγ. 1982, Θεσσαλονίκη.
- Ματούλα Σκαλτσά, Για τη Μουσειολογία και τον Πολιτισμό, Θεσσαλονίκη, εκδ. εντευκτήριον 1999.

- I COM / ελληνικό Τμήμα Το μουσείο στη σύγχρονη κοινωνία, Πρακτικά Α΄ Συνάντηση μουσειολογίας (Αθήνα 29 – 31 Οκτ. 1984) Αθήνα, ICOM/ ελληνικό Τμήμα 1987
- I COM / ελληνικό Τμήμα, Η Δυναμική των Μουσείων στον 21^ο αιώνα (Πρακτικά ομώνυμου συμποσίου του ICOFOM, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 17 – 23 Μαΐου 1993) Αθήνα. ICOM / ελληνικά Τμήμα 1996.
- Ματούλα Σκαλτσά Η Μουσειολογία στον 21^ο αιώνα θεωρία και πράξη (πρακτικά ομώνυμου διεθνούς συμποσίου) Θεσσαλονίκης 21- 24 Νοεμβρίου 1997, ΥΠ. ΠΟ ελληνικό Τμήμα ICOM, Δ΄ Τομέας Τμήματος Αρχιτεκτόνων ΑΠΘ). Θεσσαλονίκη University Studio Press και Εντευκτήριο 1999.
- ΥΠ. ΠΟ Διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού / Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης, Λαογραφικά μουσεία και συλλογές – Οργάνωση – Λειτουργία (Πρακτικά ομώνυμου σεμιναρίου, Αθήνα 7 – 10 Μαΐου 1985) Αθήνα, ΥΠΠΟ, Διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού / Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης 1988.
- Ντόρα Κόνσολα, Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα. Η περιφερειακή διάσταση, Αθήνα Παπαζήσης 1990.

Ξένη Βιβλιογραφία - Μουσειολογία

- Keneth Hudson, Museums of influence, Cambridge, New York, Melbourne and Sydney, Cambridge University Press, 1988.
- Tony Bennett. The birth of the Museum: History Theory, Policy, London and New York, Routledge, 1995.
- Robert Hewson, The Heritage Industry: Britain in a climate of Decline, London, Methuen, 1987.
- Flora Kaplan (ed). Museums and the making of “Ourselves”: The Role of Objects in National Identity, London and New York Leicester University Press, 1996.
- David Lowenthal, The Past iw a foreign Country, New York, Cambridge University Press, 1985.
- Michael Belcher, exhibitions in Museums London, Leicester University Press 1991.
- Patrick Boylan (ed) Museums 2000, London and New York, Routledge 1992.

- David Dean, *Museum Exhibition: Theory and Practice*, London and New York, 1996.
- Eilean Hooper – Greenhill, *Museums and their Visitors*, London and New York: Routledge, 1994.
- Susan Pearce, *Archaeological Curatorship*, London and New York, Leicester University Press, 1996.
- Susan Pearce, *Objects of Knowledge*, in *New Research in Museum Studies (1)* London and Atlantic Highlands, The Atholene Press 1990.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Η ανάπτυξη της περιφέρειας συνίσταται σε μια σειρά από οργανωμένες πολιτιστικές δραστηριότητες και μια πολιτιστική αποκέντρωση που θα στοχεύει στην εκπαίδευση, και πνευματική καλλιέργεια, και πολιτιστική ανάπτυξη των τοπικών φορέων της περιφέρειας. Βλ. Ντόρα Κόνσολα, Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα: Η περιφερειακή διάσταση, Αθήνα Παπαζήση 1990.
2. Η κοινότητα Ουρανούπολεως ιδρύθηκε με Ν.Δ. 107/26/9/1946. Προήλθε από την κοινότητα Ιερισοῦ και στη θέση όπου υπήρχε παλιότερος οικισμός με την ονομασία (προσφόρι). Η ονομασία που δόθηκε στον νέο οικισμό του Προσφορίου δεν έχει σχέση με την Αρχαία Ουρανούπολη που χτίστηκε από τον Αλέξανδρο γιο του Αντίπατρου επάνω στη θέση της Σάνης που καταστράφηκε από τον Φίλιππο Β'. Ο νέος οικισμός κτίστηκε γύρω από ένα Βυζαντινό Πύργο μετόχι της Αγιορίτικης Μονής του Βατοπεδίου. Δεν γνωρίζουμε πολλά πράγματα για την Ιστορία του αλλά πρέπει να κήκε μαζί με άλλους 4 Πύργους της περιοχής κατά το 1425. Στο τελευταίο όροφο του Πύργου υπάρχει παρεκκλήση των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Δύο άλλα κτίσματα του παλαιού μετοχίου διατηρούνται στο χωριό και αποτελούν αντιπροσωπευτικούς αρχιτεκτονικούς τύπους.
3. Ο Πύργος ήταν το Βασικό κτίριο του Μετοχίου «Προσφόριον της Μονής Βατοπέδι και υπό τους μεγαλύτερους και καλύτερους σωζομένου μετοχιακούς Πύργους της Χαλκιδικής.
Ιδρύθηκε τον 14^ο αιώνα πριν το 1344 και αποτελείται από το «Μπαρμπακα» ένα κτίριο διώροφο προσκολλημένο στην ανατολική πλευρά του και από τον Αρσανά λίγα μέτρα βορειότερα. Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα μετά την καταστροφή του 1821 το συγκρότημα δέχτηκε μια σειρά από επεμβάσεις που έδωσαν και την σημερινή μορφή.
Μέχρι το 1922 χρησίμευε ως κατοικία του διαχειριστού του μετοχίου. Το 1924 εγκαταστάθηκαν σε αυτόν προσωρινά προσφυγικές οικογένειες από την Μ. Ασία. Το 1928 εγκαταστάθηκε εκεί με άδεια της κοινότητας το ζεύγος

Loch. Το 1986 περιήλθε μαζί με τον Μπαρμπακά και τον Αρσανά στην κατοχή του Υπουργείου Πολιτισμού 10^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων.

4. Οι παλιές φωτογραφίες προέρχονται από το φωτογραφικό Αρχείο της 10^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων όπως και από το φωτογραφικό Αρχείο της κ. Φανής Μητροπούλου.
5. Η Cloice Nankivell γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Αυστραλία στις 27 Ιανουαρίου 1887 από γονείς οι πρόγονοι των οποίων είχαν μεταναστεύσει εκεί από Αγγλία και Σκωτία. Από μικρή είχε μια ιδιαίτερη αγάπη για τα ζώα και την φύση. Οι δάσκαλοί της την προτρέπουν να ασχοληθεί με την ποίηση και την συγγραφή παιδικών βιβλίων. Ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος τη βρίσκει να δουλεύει στη Μελβούρνη ως γραμματέας του D. Alexander Leeper διευθυντή του τμήματος κλασικών σπουδών στο πανεπιστήμιο. Αργότερα εργάζεται ως ελεύθερη δημοσιογράφος σε εφημερίδες της Αγγλίας για να καλύψει τα γεγονότα της Ευρώπης. Στο μεταξύ η γνωριμία της με τον Sydney Loch συγγραφέα δημοσιογράφο επίσης στην Αυστραλία κατέληξε σε γάμο. Μετά το γάμο τους ταξιδεύουν στη Ρωσία και κατόπιν καταλήγουν στην Πολωνία όπου αναλαμβάνουν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους συνεχίζοντας παράλληλα τη συγγραφική τους δραστηριότητα. Επιστρέφουν στην Ρωσία η οποία τους γοητεύει όπου και εγκαθίστανται. Ο επόμενος σταθμός του ζεύγους Loch είναι η Ελλάδα.

Τον Μάιο του 1923 έρχονται στη Θεσσαλονίκη με σκοπό να συνδράμει στο έργο αποκατάστασης των νεοφερμένων προσφύγων από την Μ. Ασία. Η κατάσταση των προσφύγων ήταν απελπιστική όπως περιγράφεται στην αυτοβιογραφία της και το έργο της αρκετά δύσκολο. Ο Sydney εκφράζει το ενδιαφέρον του για το Αγιο Ορος και το 1928 επισκέπτονται την Ουρανούπολη και την ευρύτερη περιοχή και γοητεύονται τόσο από τον Πύργο του Ποσφορίου που αποφασίζουν να εγκατασταθούν εκεί (με την άδεια της τοπικής κοινότητας) για να συνεχίσουν το ανθρωπιστικό τους έργο. Η βοήθεια τους προς τους πρόσφυγες οι οποίοι είχαν οριστεί να κατοικούν στην περιοχή της Ουρανούπολης υπήρξε ουσιαστική. Κινήθηκαν στην κατεύθυνση

να τονώσουν την αυτοπεποίθηση και την εμπιστοσύνη στις δημιουργικές και επαγγελματικές ικανότητες των προσφύγων προτείνοντας νέες ασχολίες.

Έτσι αξιοποιώντας τις γνώσεις και ικανότητες προσφύγων από την Καλπαδοκία στην κατασκευή χαλιών έδωσαν πνοή χρησιμοποιώντας φυσικά χρώματα για την βαφή μαλλιών που προέρχονταν από συνδυασμούς βοτάνων και σχέδια με θέματα μικρογραφιών και τοιχογραφιών Αγιορείτικων Μονών.

Ο σεισμός 1932 στην Ιερισσό ήταν από τα πιο συγκλονιστικά γεγονότα που συνέβησαν στην Χαλκιδική και ένα βαρύ πλήγμα για τους πρόσφυγες. Έτσι το ζεύγος Loch εγκαθίσταται στην Ιερισσό και προσπαθούν να οργανώσουν ομάδες βοήθειας. Υλικές ζημιές υπέστη και ο Πύργος με σημαντικές ρωγμές και καμινάδες που έπεσαν με αποτέλεσμα το ζεύγος Loch να τον εγκαταλείψει.

Με το ξέσπασμα του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου το 1939 το ζεύγος Loch φεύγει από την Ουρανούπολη για την Πολωνία για ανθρωπιστικό έργο.

Το 1945 επιστρέφει στην Ελλάδα που ήδη είχε ξεσπάσει εμφύλιος πόλεμος και προσπαθούν να βοηθήσουν με αποστολές τροφίμων και φαρμάκων στην περιοχή της Ουρανούπολης.

Το 1954 ο Sydney πεθαίνει και η Joice μένει μόνη της στον πύργο. Αποφασίζει να συνεχίσει την ανθρωπιστική της βοήθεια και ταυτόχρονα να τελειώσει το βιβλίο που είχε ξεκινήσει ο Sydney το 1957. Εκδίδεται με τον τίτλο “Athos: The Holy Mountain”. Θέμα του η ζωή του Μοναχού η αρχιτεκτονική και οι πολύτιμοι θησαυροί των μοναστηριών.

Τον χειμώνα του 1982 πεθαίνει στα ενενήντα πέντε της χρόνια. Ο ενταφιασμός αποφασίζεται να γίνει στο νεκροταφείο της Ουρανούπολης τελώντας Ορθόδοξη λειτουργία ενώ πλήθος κόσμου, μοναχοί και πολιτικά πρόσωπα κατέφθασαν για την τιμήσουν την Μεγάλη Κυρία.

Την γυναίκα με την ζεστή καρδιά που έσωσε ένα χωριό με κίνητρο μόνο την αγάπη της για τον άνθρωπο και ιδιαίτερα για τα παιδιά. Η δημιουργία μιας μόνιμης έκθεσης που θα στεγάσει την οικοσκευή του ζεύγους Loch αποτελεί στόχο της 10^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων.

6. Το μικρό παραθαλάσσιο οχυρό συγκρότημα που σώζεται σήμερα στην πλατεία της Ουρανούπολης ήταν το κέντρο των Κτιριακών εγκαταστάσεων του μετοχίου της Μονής Βατοπεδίου. Αποτελείται από έναν ισχυρό Μεσαιωνικό πύργο με προσκολλημένο μικρό οχυρό περίβολο (Μπαρμπάκα) και εξωτερική αυλή που καταλήγει στα δυτικά σε ένα τριώροφο κτίσμα όπου στεγάζεται μικρός αρσανά. Περί τα μέσα του 19^{ου} αιώνα ο Πύργος και ο Μπαρμπάκας του δέχτηκαν μια γενική ανανέωση και πήραν την σημερινή τους μορφή.

Δύο είναι οι κυριότερες φάσεις του Πύργου πριν την γενική επισκευή του 19^{ου} αιώνα. Οι έρευνες έδειξαν ότι το κάτω μέρος του Πύργου ανήκει στην Βυζαντινή περίοδο 14^ο αιώνα . Η δεύτερη οικοδομική φάση που καταλαμβάνει το πάνω μέρος του κτιρίου μπορεί να χρονολογηθεί στην πρώιμη Τουρκοκρατία το πιθανότερο είναι να χρονολογείται ευθύς μετά τον σεισμό του 1585. Στην ίδια ευρύτερη χρονική περίοδο φαίνεται ότι χρονολογείται και το τείχος του μικρού περιβόλου έξω από τον Πύργο ο «μπάρμπάκας» ενώ το οίκημα του είναι όπως είπαμε έργο των μέσων του 19^{ου} αιώνα.

7. πρώτη σύγχρονη στερεωτική επέμβαση έγινε στον Πύργο το 1975. Η 10^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων ανέλαβε στην συνέχεια σταδιακά ένα πρόγραμμα εργασιών το οποίο υλοποιήθηκε σταδιακά. Περιελάμβανε στην επισκευή της ξύλινης στέγης την αποκατάσταση του ξύλινου φέροντα οργανισμού στο εσωτερικό του πύργου αρμολογήματα στις εξωτερικές και εσωτερικές επιφάνειες των τοίχων του και την αντικατάσταση της περιίδεσης του 1975 με ανοξείδωτο χάλυβα. Βασική αρχή των επεμβάσεων στον ξύλινο οργανισμό ήταν η διατήρηση του αυθεντικού υλικού στο μέγιστο δυνατό ποσοστό. Η ίδια αρχή κατεύθυνε και τις επεμβάσεις στους εσωτερικούς επιχρισμένους ξυλόπικτους τοίχους όπου διατηρήθηκαν τα παλαιά επιχρίσματα.

Με τον ίδιο τρόπο αποκαταστήθηκαν ή συμπληρώθηκαν και τα λοιπά ξύλινα αρχιτεκτονικά στοιχεία του εσωτερικού του σκάλες, κάγκελα κλπ.

8. Αναφέρεται στην πορεία που ακολουθεί το αντικείμενο από την εισαγωγή του στο Μουσείο μέχρι και την τεκμηρίωση του και την αποθήκευσή του Γα' Μουσειακά αντικείμενα ως υλική μαρτυρία συνδέονται με την σπανιότητα την ιστορία την τεκμηρίωση την αισθητική και την ανάμνηση που μεταφέρουν.
9. Η τεκμηρίωση έγινε με την αγαστή συνεργασία Αρχαιολόγων και συντηρητών της 10^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Έτσι δημιούργησαν ένα Αρχείο Εκθεμάτων με όρους (ορολογία) πεδίων αλλά και θεματικής κατάταξης (ταξινόμηση). Η τεκμηρίωση, είναι μηχανογραφημένη. Οι όροι που χρησιμοποιήθηκαν στην τεκμηρίωση επιλέχθηκαν με αυστηρά λεξικογραφικά και επιστημονικά κριτήρια.
10. Βλ. Peter Vergo (ed) *The New Museology*, London, Reaktion Books, 1989.
11. Είναι σαφής η πρόθεση μας το Μικρό αυτό Μουσείο να παίξει έναν παιδευτικό ρόλο στην περιοχή της Χαλκιδικής κυρίως για τους μαθητές αλλά και άλλες κοινωνικές ομάδες
Έτσι προθέσεις μας είναι να δημιουργήσουμε εκπαιδευτικά προγράμματα που σκοπό έχουν να κάνουν ευχάριστη εμπειρία την παραμονή στο Μουσείο.
Τα εκπαιδευτικά προγράμματα δημιουργούν και ερμηνεύονται από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό. Ο ερμηνευτής – υπεύθυνος του προγράμματος με κατάλληλες τοποθετήσεις δίνει την δυνατότητα στους μαθητές να πλησιάσουν τα εκθέματα να παρατηρήσουν να συγκρίνουν και να αξιολογήσουν. Αυτός ο τρόπος προσέγγισης ταιριάζει στη εξερευνητική τάση και στην φυσική περιέργεια των παιδιών.
12. Εκτός από τις συγκεκριμένες θέσεις που έχουν επιλεγεί υπάρχουν ένα μεγάλο αριθμό αρχαιοτήτων που έχουν εντοπιστεί αλλά η επιλογή έγινε με βάσει την συστηματική ανασκαφή που έχουν διενεργήσει τα τελευταία χρόνια από την 10ΕΒΑ και έχουν φέρει στο φως αξιόλογα ευρήματα.
13. Αυτό το οποίο επιδιώκεται να τονιστεί σε αυτή την μικρή ενότητα είναι η μερική Προχριστιανική αρχαιότητα του Αγίου Ορους και γενικά η ιστορία

του Προχριστιανικού Πολιτισμού σε αυτή την περιοχή μέσα από ένα κατατοπιστικό κείμενο.

14. Η ανασκαφή της μονής Ζυγού βρίσκεται σε εξέλιξη με αποτέλεσμα ο επισκέπτης να έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει τις ανασκαφικές μεθόδους και τις διαδικασίες με τις οποίες ευρήματα έρχονται στο φως.
15. Για τον κλιματισμό και τον Φωτισμό του χώρου χρησιμοποιήθηκαν η πιο σύγχρονη Τεχνολογία. Στον τομέα των Μουσείων το έργο της Εκθεσης του Πύργου της Ουρανούπολης χρηματοδοτήτα από το Γ' ΚΛΣ και αποτελεί στόχο της 10^{ης} Εφορείας εδώ και πολλά χρόνια.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000100711